

SAPTAMINAL EDITAT DE GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL
ANUL V • Nr. 8 (211) • 23 februarie-1 martie 1994 • 16 pagini • 150 lei

Legea contractelor de închiriere a locuințelor

pag. 3

Remember Radu Popa

pag. 13

Interviul săptămânii: Petre Roman

pag. 8-9

Ceea ce la suprafață apare a fi o înfruntare între sindicate și guvernanti este de fapt cartea, considerată de ea probabil vitală, pe care Puterea actuală o joacă cu obiectivul pe termen scurt al ieșirii în primăvară și, dacă e posibil, chiar din primăvară fără convulsii sociale, iar pe termen lung al controlării definitive a mișcării sindicale. Obiectivele sînt convergente în multe privințe, dar, în nu puține, sînt contradictorii. Cel mai important aspect de divergență este legat de faptul că, pentru a ieși în primăvară și mai ales din primăvară fără convulsii sociale, Puterea este conștientă că trebuie să ofere ceva, sub bine cunoscuta formulă a indexării salariilor sau a altor mijloace ale întotdeauna mult trimbitatei protecții sociale. Dar, din păcate pentru Putere, bani nu prea sînt. Prin reforma blocată din considerente ideologice și politice de către Puterea însăși, economia se încălzește în ciuda optimistelor declarații guvernamentale - să meargă meru mai prost, neoferind nici o acoperire pentru o protecție socială reală. Iar apelul la mașina de fabricat bani este însă restricționat în prezent de Memorandumul încheiat cu FMI. Puterea actuală are nevoie de motive serioase pentru a le invoca în justificarea unor emisiuni monetare fără acoperire. Greva de la începutul anului a minerilor din exploatarea de suprafață a constituit un asemenea motiv, căci s-a putut menționa pericolul unui colaps în sistemul energetic național. Puterii actuale nu-i displac deci unele mișcări sindicale pentru a putea motiva recurgerea la emisiuni monetare, sigura sursă "sigură" de finanțare a indexărilor în momentul de față. Numai că trebuie să fie vorba de mișcări strict controlate, dacă se poate chiar avizate sau supervizate guvernamental. Și nicidecum de unele exprimînd inițiativa unor sindicate independente care să aibă revendicări considerate probabil "periculoase", precum impulsivitatea reformei și constituirea unui guvern de coaliție pentru ieșirea

din impasul economic și politic actual, care blochează pînă și orice speranță. Pentru aceste obiective, Puterea a pus la lucru experții, de care nu duce deloc lipsă, în manevre subterane. O ofertă insidioasă a fost făcută sindicatelor de a participa la Guvern. Nu este vorba doar de "clorofর্মizarea" unor lideri sindicali importanți. Ci, poate, mai ales de confuzia semănată în masa sindicală care nu mai știe cu cine și împotriva cui luptă pentru drepturile ei. În cadrul manifestațiilor sindicale de la București (lucrătorii de la Grivita) și Tirgu-Jiu (minerii), mici violențe au fost organizate pentru a se

ILIE ȘERBĂNESCU Tragicul miliard

putea arăta eventualilor amatori la ce intranaigență trebuie să se aștepte din partea forțelor de ordine și a Justiției. Și, desigur, nu întâmplător, a fost "reactivat" Miron Cosma. Agitația acestuia - nu în sine, ci în Valea Jiului, ci pe teritoriul altora, în Tirgu-Jiu (unde se află administrația mineritului de suprafață) - s-a dovedit ca întotdeauna o diversivnu avîndu-l în centru pe acest personaj și nîstru cu care Dumnezeu a nefericit România. Inuși dl. Măgureanu s-a deplasat la Tirgu-Jiu, aparent să-l potolească pe impetuosul prim minier al țării, deși desigur jocuri politice cu miză mult mai importantă l-au făcut pe directorul SRI să aibă interes de a ieși în public. Dar referindu-ne la dl. Cosma, nu soarta ortacilor îl preocupă pe el, ca și pe cei care l-au pus să acționeze. Scopul era ca, prin cerințe exagerate sau fără obiect, să se delegitimeze alte mișcări sindicale de reală justificare, demonetizîndu-le și discreditîndu-le în ochii oamenilor. Sînt manevre forte pentru încetățarea, confu-

zionarea și compromiterea mișcării sindicale, ca mijloace de efect în controlarea acesteia. Inutil aproape de subliniat că sindicatele reprezintă un segment al cărui control este crucial pentru Putere. Și inutil de adăugat că, prin controlarea în sistem centralizat a sindicatelor, se închide un mare cerc al restaurației: cultura, băncile, audiovizualul și chiar presa scrisă.

Acest control în toate direcțiile permite acum Puterii luxul unei înfruntări în chiar interiorul ei, așa cum par să anunțe atacurile național-comuniștilor asupra Președinției, unor cercuri apropiate acesteia și conducerii Armatei, ca și amenințărilor lor cu retragerea sprijinului parlamentar pentru Guvern. Sînt înfruntări între cei aflați deja cu osul în mînă și cei doritori să-l apuce, între partizanii unor tactici diferite, poate chiar opuse, în actualul context politic și economic intern și extern. O instabilizare a Puterii datorită fricțiunilor din interior nu este exclusă, deși este foarte posibil ca, pînă la urmă, în sferele înalte sau subterane ale Puterii să se procedeze după preceptul "corb la corb nu-și scoate ochii". Pentru Putere - indiferent despre care dintre fracțiunile ei este vorba - absolut esențial este însă ca instabilizarea să nu vină dinspre social. De unde și miza controlului sindicatelor. Dar adevărata asigurare a Puterii împotriva riscului unei instabilizări sociale este jeffinătatea ridicolă a forței de muncă. La prețurile și cursurile valutare actuale se plătesc, în mod net, circa 6.000 miliarde lei salarii anual. Oricît ar fi de turbător - dar acesta este adevărul -, cu un sigur miliard de dolari aport net extern (sumă în fond derisorie) se poate plăti o treime din salariile românilor. Cu alte cuvinte, este de ajuns ca Puterea să facă rost anual de un singur miliard de dolari pentru a-și cumpăra liniștea socială. Tragic, dar numai atît costă stabilitatea socială în România.

Legea pentru prelungirea contractelor de închiriere rezolvă mascat problema caselor naționalizate

● Indiferent de proprietari, contractele de închiriere se vor prelungi pe o perioadă de 5 ani

Joi 3 februarie, Camera Deputaților a adoptat cu 212 voturi pentru și 56 împotriva proiectului de lege pentru prelungirea sau reînnoirea contractelor de închiriere privind unele suprafețe locative. Proiectul este inițiativa unui deputat PSDR și se referă inițial numai la suprafețele locative cu destinația de locuință, proprietate de stat. La sfârșitul sesiunii trecute a Parlamentului, el figura printre ultimele puncte înscrise pe ordinea de zi pentru intrarea în dezbatere. Dl. Marțian Dan a pledat într-o ședință a Biroului permanent al Camerei din sesiunea extraordinară pentru avansarea lui. Nimic surprinzător în această solicitare, având în vedere că dl. Marțian Dan este el înșiși chiriaș într-o casă naționalizată.

Astfel, chiar din a doua zi a sesiunii actuale, după ce Legea de organizare și funcționare a Televiziunii și Radioului a fost retrimisă în comisia de specialitate, proiectul pentru prelungirea contractelor de închiriere intra în dezbatere, cu modificări importante propuse de dl. Emil Popescu, deputat PNTCD. Primul amendament adus proiectului de dl. Popescu a fost chiar la titlul legii, amendamentul prin care se elimină de fapt restricțiile referitoare la locuințele proprietate de stat. Deci urmau să fie vizate de această lege nu numai locuințele construite din fondul statului, ci și cele naționalizate. Or, acest lucru este esențial în absența unei reglementări privind situația juridică a acestor imobile. În cadrul dezbaterilor, proiectul, cu modificările aduse de dl. Popescu, a fost calificat drept prelungirea unei legi comuniste (a naționalizării). Articolul 1 al legii prevede că indiferent de proprietar contractul de închiriere privind suprafețele locative cu destinația de locuință precum și cele folosite de aşezămintele social-culturale și de învățământ, de partidele politice, sindicate și alte organizații neguvernamentale, aflate în curs de executare la data intrării în vigoare a prezentei legi, se prelungesc de drept pe o perioadă de 5 ani în aceleași condiții.

● Legea se aplică și contractelor expirate după 1 ianuarie 1988

Articolul 2 al legii aduce o completare importantă: contractele de închiriere având ca obiect aceeași suprafață prevăzută la art. 1, existente la 1 ianuarie 1988, precum și cele încheiate și expirate după 1 ianuarie 1988, se reînnoiesc și ele, în aceleași condiții.

● Legea anulează deciziile judecătorești având ca obiect evacuarea chiriașilor din casele naționalizate

Cea mai gravă este însă prevederea din articolul 4 care amână, practic cu cel puțin 5 ani, posibilitatea fiștilor proprietari din casele naționalizate de a redobânda, prin justiție, dreptul de proprietate asupra imobilelor respective. "Prevederile art. 2 se aplică și în cazul litigiilor dintre proprietari și chiriași, aflate pe rolul instanțelor judecătorești, având ca obiect evacuarea chiriașilor pentru lipsă de titlu." Surprinzător este că pentru introducerea acestui nou articol (el nefigurând în proiectul inițial) a pledat cu o susținută insistență dl. Emil Popescu, deputat PNTCD, deci reprezentantul unui partid care a susținut încă din 1990 repunerea în drepturi a proprietarilor de imobile naționalizate. Mai mult, PNTCD a elaborat anul trecut și o propunere legislativă în acest sens, în care se prevedea, ce-i drept, prelungirea contractelor de închiriere pe o perioadă de 5 ani, dar ulterior repunerii în posesie a fiștilor proprietari, ceea ce schimbă cu totul datele problemei. În încheierea dezbaterilor, înainte de votul final, dl. Ion Diaconescu a declarat că grupul parlamentar al PNTCD și PER va vota în favoarea adoptării proiectului. Totuși, mai mulți deputați ai acestui partid s-au opus legii.

● "Din punct de vedere juridic, legea încalcă principiile Codului civil"

Dl. Răsvan Dobrescu, deputat PNTCD, inițiatorul proiectului privind restituirea imobilelor naționalizate, a încercat să ne explice ce motiv a determinat partidul d-lui Coposu să adopte o astfel de poziție față de o lege care prelungeste un abuz. Raționamentul domniei sale este destul de complicat și puțin convingător: "Legea are un caracter de protecție socială a chiriașilor, obligatorie în situația actuală. Dacă nu s-ar adopta o asemenea măsură s-ar crea posibilitatea ca proprietarii să obțină hotărâri judecătorești de evacuare a chiriașilor, ceea ce ar putea duce la tensiuni sociale suplimentare. Problema este de altfel foarte delicată, pentru că din punct de vedere strict juridic această lege încalcă principiile obișnuite ale Codului civil. Pe de altă parte, prevederile legale ale acestuia, care sînt concepute ca pentru o țară normală, vie în conflict cu situația socială riscantă care s-ar putea crea în absența acestei legi. Deci este vorba de un conflict între latura justiției și interesul social. Și atunci s-a socotit - și eu sînt de părere că pe bună dreptate conducerea PNTCD a adoptat această soluție - că la noi trebuie să primeze interesul social pentru ca oamenii să nu fie aruncați în stradă. Mai există însă un aspect al problemei: susținut această propunere legislativă, noi am încercat să convingem PSDR că, odată satisfăcut interesul chiriașilor de a nu fi evacuați din casele pe care le ocupă acum, nimic nu se mai opune ca ei să subscrie la principiul restituirii «in integrum» a caselor de care regimul

comunist i-a depozitat pe proprietarii lor legitimi. Noi am încercat deci să deblocăm această situație în care PSDR-ul nu vrea nici măcar să audă de reconsiderarea dreptului de proprietate. Din păcate, trebuie să recunoaștem că prin această lege este afectat dreptul de proprietate într-unul din elementele sale esențiale: dreptul la folosință. Dar noi ne-am gândit că această măsură nu este una de principiu, de regulă, ci numai o măsură de excepție, justificată de o situație de excepție." Acestea ne-au fost declarate de dl. Dobrescu, care a îmbrățișat argumentația folosită de PSDR pentru susținerea cauzei chiriașilor: riscul unor tulburări sociale suplimentare... Gurile rele spun însă că motivul pentru care dl. Popescu și alți deputați au susținut cu înverșunare proiectul este mult mai simplu: faptul că ei înșiși sînt chiriași în case naționalizate revendicate de proprietar. Dl. Ioan Dobrescu, deputat PL '83, a afirmat acest lucru de la tribuna Camerei. Domnia sa a făcut un amendament în timpul dezbaterii, prin care solicita ca, în caz de litigiu în tribunal, contractul să nu se prelungescă automat. Amendamentul a fost respins. "Consider că PNTCD a făcut cea mai mare greșală, socotind că printr-o lege de protecție a chiriașilor și-i va apropia" ne-a declarat dl. Dobrescu. "Chiriași con-

stituie electoratul PSDR-ului și nu o să-i ia nimic cu lege de acest fel. Noi avem în electorat stabili în cei care doresc să-și redobândească proprietățile și nu avem voie să-i îndepărtăm. Mai mult, noi nu avem voie ca după ce proprietatea a fost spoliată zece de ani de comunisti să prelungim prin lege această spoliere. Există mulți proprietari care continuă să locuiască în apartamentele de două sau trei camere în timp ce nomenclaturii ca dl. Mauger continuă să se lăfăie în casele lor, plătind și chirii foarte mici."

Unul din puținele amendamente, să spunem bune, adoptate venea să lămurască situația contractelor de închiriere încheiate între proprietarii particulari și chiriași. Astfel, articolul 5 specifică faptul că prevederile acestei legi nu se aplică contractelor de închiriere încheiate de chiriași cu proprietari particulari, dar articolul se referă numai la contractele încheiate după 1 ianuarie 1990.

● Prin această lege s-a găsit modalitatea de a-i proteja pe aceiași chiriași protejați de 50 de ani încoace

Mai mulți deputați ai Opoziției au remarcat că proiectul, în special articolul 4, referitor la cazurile aflate pe rol în instanțele judecătorești, încalcă două dintre principiile fundamentale ale statului de drept: principiul separației puterilor în stat, Legislativul anulând practic prin lege deciziile ale justiției și dreptul de proprietate. Aceste argumente nu i-au mișcat pe majoritari, care au solicitat în final o dezbateră vot nominal, "pentru a se vedea cine apără cu adevărat interesele chiriașilor". Totuși au existat și deputați ai PNTCD care au votat împotriva proiectului, fapt reproșat în repetate rânduri de PSDR conducerei PNTCD. Unul dintre acești deputați, dl. Gheorghe Cristea, ne-a argumentat în felul următor votul său împotriva: "Nu se poate să dăm toate drepturile chiriașilor și nimic proprietarilor. Or, prind această lege proprietarii nu mai au nici o posibilitate să-și revendice locuințele. De fapt, legea este o formă mascată de a rezolva problema caselor naționalizate, pentru că acum ea se va aplica și litigiilor existente pe rol. Litigiul în cauză dispăre acum în favoarea chiriașului, fără a lua deloc în discuție calitatea de proprietar. Partea proastă este că la adoptarea acestei legi a contribuit și PNTCD, din motive pe care nu le discutăm aici. Un stat de drept în care nu există dreptul la proprietate nu mai este stat de drept. Legea este foarte proastă, și cînd spun asta mă gîndesc la cartierul Primăverii și la alte cartiere mici ale «Primăverii» din toată țara care nu sînt ocupate de proprietarii lor, nu sînt ocupate nici de oameni amărîți, ci de persoane cu posibilități financiare certe. De fapt, prin această inițiativă legislativă s-a găsit modalitatea de a-i proteja pe acești chiriași, forța protipendată, protejați de astfel de 50 de ani încoace."

Proiectul urmează să fie dezbătut și adoptat în Senat, probabil fără modificări esențiale, el corepunzînd pe deplin intereselor PSDR. În 30 de zile de la adoptarea proiectului și în Camera superioară, Guvernului i se cere să elaboreze și să prezinte Legea chiriilor.

RALUCA STROE-BRUMARIU

Gheorghe Funar vrea să evacueze Uniunea Tineretului Maghiar

Într-un comunicat primit la redacție, Uniunea Tineretului Democrat Maghiar (MADISZ) - organizația județeană Cluj - ne anunță că urmează să fie evacuată din imobilul pe care-l ocupă în strada Moșilor nr. 18, Cluj. Printr-o hotărâre a Consiliului local al municipiului Cluj, imobilul respectiv a fost trecut în administrarea Curții de conturi. În schimb, Uniunii Tineretului Democrat Maghiar i se oferă un sediu mult mai mic, aflat într-o stare avansată de degradare.

MADISZ protestează împotriva acestei hotărâri, pe care o consideră abuzivă, pe de o parte pentru că e încă în vigoare contractul de închiriere a imobilului din strada Moșilor, pe de altă parte pentru că acest imobil intră sub incidența HG 5-67/1990, conform căreia "Sediile organelor teritoriale UTC, împreună cu dotările lor aferente, rămîn în folosința organizațiilor de tineret legal constituite, primăriile neputînd dispune nici o măsură în această privință". (O.A.)

MARTI 15 FEBRUARIE

● Camera pedepsește ziaristi ce deformează dezbaterile

În cadrul dezbaterii asupra Regulamentului, plenul Camerei Deputaților a votat după îndelungi confruntări alineatul 4 al art. 118 privind reflectarea în mass-media a lucrărilor acestui for. Orice deputat are dreptul să sesizeze președintele Camerei dacă un ziarist a deformat sau a făcut un comentariu care aduce atingere Camerei Deputaților. În urma votului în plen, ziaristului respectiv i se poate retrage acreditarea.

● Adrian Năstase dorește o nouă lege electorală
Președintele executiv al PDSR, Adrian Năstase, a afirmat că trebuie să mai curind modificată Legea electorală în sensul mării pragului de acces în Parlament al formațiunilor politice la 4 sau 5%. "Este necesară coagularea politică prin acordarea în Parlament numai a partidelor cu adevărat reprezentative."

● Comunicat al Ligii din Valea Jiului
Federația Sindicatelor Miniere "Lignitul" Tirgu-Jiu face Guvernul responsabil pentru declanșarea la 14 februarie a grevei generale.

● Un ziarist arestat
Nicolaș Andrei, ziarist la săptămânalul "Conflict" din Craiova, a fost arestat pentru ofensă adusă autorităților. Dl. Andrei scrisese un pamflet presupus a se referi la președintele țării, intitulat "Povestea porcului".

● Președintele BRCE, Dan Pascariu, a fost destituit
Dan Pascariu a fost înlocuit din funcția de președinte al BRCE în urma adunării generale a acționarilor. Se pare că decizia înlocuirii acestuia din funcție a fost luată de reprezentanții FPS (Fondul Proprietății de Stat) la bancă. Doru Ioan Tărăciță, senator PDSR, și George Zamal, Locul 3-lui Dan Pascariu a fost luat de dl. Răzvan Temeșan, fost vicepreședinte al BRCE, membru PDSR.

● Adrian Năstase îi scrie lui Traian Chebeleu
Adrian Năstase i-a adresat o scrisoare deschisă lui Traian Chebeleu, purtătorul de cuvânt al Președinției, prin care dezaprobă calomniile publicate în săptămânalul "România Mare".

● Romii - actri ai conflictelor etnice?
Centrul romilor pentru intervenție socială și studii (CRISS) a prezentat într-o conferință de presă rezultatele misiunii PER (Proiectul pentru relații interetnice, SUA) în România, ce a avut loc în perioada 6-13 februarie 1994. D-na Livia Plaka, membră în conducerea PER, a apreciat ca pe un fapt pozitiv lipsa violenței în orașe, considerând însă îngrijorătoare izbucnirea violenței în foarte multe comunități și din motive nelămurite.

MIERCURI 16 FEBRUARIE

● Andrei Sangheli: "Moldova e stat suveran"
"La București trebuie să se înțeleagă o dată pentru totdeauna că Moldova este un stat suveran", a declarat premierul Cabinetului de la Chișinău, Andrei Sangheli. El s-a arătat nedumerit de poziția MAE al României, care propune consultarea tuturor românilor pentru rezolvarea destimului Moldovei.

● În Cameră, boicotarea votului nu mai e posibilă
Coaliția majoritară a reușit să înlăture posibilitatea boicotării procedurii de vot prin neparticiparea la exercitarea acestuia. Amendamentul vizat stipulează că "deputații care nu-și exercită votul, fiind prezenți la sedință, intră în numărătoarea de stabilire regulamentară a cворumului".

● Deputații și-au dublat indemnizațiile
S-a adoptat un articol din Regulamentul Camerei Deputaților, articol care prevede dublarea cuantumului indemnizației lunare brute. Suma acordată suplimentară va fi destinată organizării birourilor parlamentare în cadrul circumscripțiilor teritoriale. "Aceasta e o chestiune politică. Veți răspunde în fața electoratului pentru această decizie", a declarat în plen Adrian Năstase.

● Datoria externă a României
La finele anului trecut, datoria externă a României totaliza 3,334 miliarde dolari, din care, 2,362 miliarde - gestionate de stat, iar 729 milioane - garanții oferite firmelor particulare și întreprinderilor de stat. O datorie de 2,054 miliarde dolari provine din împrumuturile pe termen lung și mediu de la marile creditori străini, precum FMI și Banca Mondială.

● UDMR combată
În martie, când vor veni raportoarii Consiliului European, nu dorim să fim acuzați că fugim cu plângeri la CE și că așteptăm sprijin din partea unor instituții străine", a declarat Markó Béla, președintele UDMR. El s-a referit critic la proiectul Legii Învățământului, adoptat de Comisia pentru Învățământ a Camerei Deputaților, în ciuda votului negativ al celor patru deputați UDMR din comisie.

● Comisia juridică a Senatului analizează plîngerile împotriva lui C.V. Tudor
Senatul Ion Prodenca (PD), președintele Comisiei juridice, de disciplină și imunități a Senatului, a declanșat procedura de cerere a plîngerilor depuse la comisie împotriva lui C.V. Tudor, printre care și cea a gen. Nicolae Spiroiu, ministrul Apărării Naționale.

● "Situația financiară a României este foarte gravă" a declarat dl. Isărescu
Mugur Isărescu, guvernatorul BNR, a prezentat în fața delegației permanente a PDSR situația financiară actuală a României. Printre altele, el a spus că ne aflăm într-o situație "mai dificilă decât după război, rezerva valutară a României bazându-se acum numai pe rezerva de aur și argint a țării".

JOI 17 FEBRUARIE

● Dl. Ion Rațiu a câștigat procesul
Curtea Supremă de Justiție a dat câștig de cauză lui Ion Rațiu împotriva celor care i-au spart casa în timpul mineriadei din iunie 1990. Instanța i-a condamnat pe cei trei inculpați, doi lucrători ai Direcției de Informații din MI și un miner, la trei ani de închisoare. Ministerul de Interne va fi obligat să plătească d-lui Rațiu despăgubiri în valoare de 60.000 dolari.

● Bill Clinton a semnat pentru România
Președintele Statelor Unite, Bill Clinton, a semnat documentele prin care România va primi beneficia de sistemul generalizat de preferințe vamale. Potrivit acestui act, aproximativ 4.400 de produse românești vor beneficia de reducerea până la zero a tarifelor vamale.

● Guvernul îl amenință pe Miron Cosma
Guvernul României anunță că "va lua toate măsurile necesare pentru tragera la răspundere, potrivit legii, a lui Miron Cosma, liderul Confederației Sindicatelor Miniere, pentru instigare la dezordine publică și conducerea unor acțiuni destabilizatoare".

● Opoziția are program alternativ pentru privatizare
La conferința de presă a PAC, d-nii Nicolae Tăran, vicepreședinte, și Costea Munteanu, șeful Departamentului economic al partidului, au prezentat un "Program alternativ privind deblocarea procesului de privatizare în România". Una din soluțiile propuse este "privatizarea FPS prin metoda privatizării în masă, prin intermediari financiari spontani".

VINERI 18 FEBRUARIE

● Virgil Măgureanu le-a vorbit minerilor adunați în fața RAL din Tg. Jiu
Virgil Măgureanu, directorul SRI, a vorbit minerilor aflați în a cincea zi de grevă. El a afirmat că este informat de afacerile necurate ale conducerii regiilor și că intenționează să deschidă o anchetă pe această temă. Dl. Măgureanu a adăugat că Miron Cosma nu este amenințat și că el nu consideră greva legală.

● Comunicat PSM
PSM a difuzat un comunicat prin care PDSR este anunțat că, în situația în care Nicolae Spiroiu este menținut ca ministru al Apărării, PSM nu va mai susține actualul guvern. Totodată, partidul lui Ilie Verdeț declară că intenționează să se retragă de la negocierile cu PDSR privind reanunțarea guvernamentului.

● PRM adresează o scrisoare deschisă președintelui Iliescu
Într-o scrisoare deschisă adresată președintelui țării, semnată de Comitetul Director al PRM, dl. Iliescu este acuzat că s-a înconjurat de specialiști dubioși cum ar fi Petre Roman, Mugur Isărescu, Silviu Brucan și de lipsa de responsabilitate față de țară. În ce privește atitudinea Președinției față de ministrul Apărării, PRM consideră că Ion Iliescu "a dat mina cu Oporițiu".

În închisoare, C.V. Tudor anunță că PRM se va retrage de la negocierile cu PDSR.

SÎMBĂȚĂ 19 FEBRUARIE

● Protocolul dintre sindacatele miniere și Ministerul Industriilor nu a fost semnat
Delegația sindicatelor miniere "Lignitul" nu a semnat protocolul cu Ministerul Industriilor. Motivul a fost refuzul acestor ministere de a suspenda pentru două săptămâni Consiliul de administrație al RAL (Regia autonomă a lignitului) pentru anchetarea acestuia în legătură cu acuzațiile de corupție aduse de sindicaliști. Menționăm că din Consiliul de administrație RAL fac parte d-nii Octavian Partenie, impuțernicitul Guvernului în relațiile cu sindacatele, și Ion Dose, ministru de stat pentru mineuri.

● Dl. Adrian Năstase a respins posibilitatea unui guvern PDSR-CDR
Organizația PDSR a municipiului București a dezbătut problema formării unui guvern cu CDR. Adrian Năstase a subliniat însă că PDSR nu va accepta formarea unui astfel de guvern din cauza diferențelor dintre platformele de guvernare ale PDSR și CDR. El a adăugat că nici PRM, nici PSM nu vor fi cooptate la guvernare, singura variantă posibilă rămânând un guvern bicolor PDSR-PUNR. O decizie în acest sens va fi luată de Biroul executiv al PDSR săptămâna aceasta.

● Dl. Văcăroiu se consultă cu PRM și PSM referitor la declarația de susținere a generalului Spiroiu
Înainte de a da publicității o declarație de susținere a ministrului Apărării Naționale, dl. Nicolae Spiroiu, primul-ministru Nicolae Văcăroiu s-a consultat cu liderii PRM și PSM.

LUNI 21 FEBRUARIE

● Declarația Guvernului de susținerea a generalului Spiroiu
Guvernul a dat publicității o declarație de susținere a membrilor săi acuzați în presă. Precizând că Justiția este singura în măsură să se pronunțe asupra acuzațiilor respective, în declarație este rețențată "încrederea Guvernului în acei membri ai săi cărora li-au fost aduse acuzații". De remarcat că în comunicat nu este numită nici una dintre publicațiile care calomniează miniștrii actualului guvern.

● Alți doi membri ai "foștilor Timișoara" au fost eliberați
Curtea Supremă de Justiție a decis punerea în libertate pe motiv de boală a lui Ion Deholoua, fost șef al Militiei Timiș, și a lui Traian Sima, fost șef al Securității din același județ. Cei doi fuseseră condamnați la 18, respectiv 20 ani închisoare.

● Comunicat SRI
Biroul de presă al SRI a dat un comunicat prin care se explică prezența la Tirgu-Jiu în 18 februarie a d-lui Virgil Măgureanu. "Nu există nici o conotație politică în înlăturarea dintr-un directorat SRI și dl. Miron Cosma. Înlăturarea care a avut loc la sediul SRI din localitate s-a produs la cererea expresă a acestuia din urmă, avînd drept scop informarea instituției noastre asupra situației de fapt", se arată în comunicat. Discursul d-lui Măgureanu în fața minerilor este considerat de SRI o încercare de demorțare a stării de spirit explozive a manifestanților.

● Greva din Valea Jiului a fost suspendată
Grevă minerilor din Valea Jiului a fost suspendată prin Decizia CSS. În ceea ce-l privește pe Miron Cosma, împotriva lui s-a declanșat urmărirea penală pentru ultragrijerea unui polițist.

● Procurorul General face promisiuni
Vasile Mănescu Drăgulin, Procurorul General al României, a depus jărămîntul în fața președintelui Iliescu. El a declarat că va continua reformele în Justiție și că va rezolva dosarele Revoluției din decembrie și erorile judiciare din anii 1945-1989.

● Negocierile PNȚCD-PDSR vor începe săptămîna aceasta
Negocierile dintre PNȚCD și PDSR pot începe la sfîrșitul acestei săptămîni, a declarat dl. Ion Diaconescu. "Vom discuta numai problemele de fond, dar participarea la un viitor guvern vom cere să fie dezbătută numai cu o delegație unită a CDR", a precizat dl. Cornelii Coposu.

ANDREI CORNEA

Dl. Măgureanu, minerii și balconul

Săptămîna trecută a avut loc un eveniment care, sper, cred, măsoară anormalul cu care viața noastră politică continuă să corvetească: dl. Virgil Măgureanu, directorul SRI, s-a aflat la Tirgo-Jiu și a vorbit minerilor lui Miron Cosma adunați de mai multe zile într-un mare și gălăgios miting în fața clădirii Regiei autonome a lignitului.

Culmea este că, numai cu o zi înainte, în editorialul său din "Evenimentul zilei", dl. Ion Cristoiu se întreba "de ce face dl. Măgureanu". Ideea era că numai șeful serviciilor secrete poate oferi un răspuns competent acuzațiilor furibunde lansate în trombă de către C.V. Tudor contra ministrului Apărării Naționale, a unor consilieri prezidențiali și a unor reprezentanți de frunte ai partidului de guvernământ.

Și iată, dl. Măgureanu a vorbit. Dar nu la o conferință de presă înaintea reprezentanților opiniei publice, nici în fața Parlamentului. Nu a făcut nici o dezlăuire, nici o incriminare, nici a confirmare sau infirmare a acuzațiilor. Dl. Măgureanu a pus mina pe o portavoce, s-a suit într-un balcon și a vorbit printre haidiuli și aplauze miilor de miniți din piața publică.

Desigur, formal, nimic nu-l poate împiedica pe dl. Măgureanu să vorbească la o întrunire publică, fie ea și un miting sindical, dacă o dorește. Și totuși, nu aceasta este treaba directorului serviciilor de informații. Mai mult, este dl. Măgureanu un șef de partid, un lider sindical, reprezentant d-nsu guvernului, președintele ministerului? A primit mandatul de a intermedia între Putere și miniți? Este cumva prefect, primar ori consilier comunal? Are de căștat sau de pierdut un capital electoral? Desigur, nimic nu-l împiedică de dl. Măgureanu să studieze cazul Cosma ori al minerilor ori al administrației Regiei lignitului. Iar dacă d-nsu nu mai are încredere în colaboratori, poate recurge la măsuri excepționale: își poate lipsi favoriții, pune șelari albaștri, lua un baston și pipă și, deghizat în Sherlock Holmes, se poate duce la Tirgo-Jiu (aceasta, desigur, dacă nu cumva, pentru plauzibilitate, ar prefera lămpașul și casceta) spre a trage cu urechea ici-colo. Vorbind însă de la balcon în piața publică, dl. Măgureanu **europă** în fapt funcții pe care nici nu le are, nici nu este îndreptățit să le aibă: el se exhibă în calitate de politician, de sindicalist ori de ministru, de administrator, păstrându-și însă funcția de director al serviciilor secrete. O mai serioasă atingeră a spiritului principiului separației puterilor în stat nici nu se putea!

Dar merită să ne întrebăm și care este sensul posibil al acestei neobișnuite ieșiri în scenă a dl. Măgureanu. Trebuie să ținem seama de împrejurări. Guvernul și președintele Iliescu au, în ultimul timp, probleme cu aliații PRM, PUNR, PSM, dar, iată, și cu miniții lui Miron Cosma. Și aceștia, cu și partidele amintite, au servit regimul, l-au ajutat să supraviețuiască, sau să se consolideze. Dar a venit scadența și aliații își cer tot mai apăsat răsplata. PUNR, PRM, PSM vor fotolii guvernamentale, miniții vor salarii gigantice și alte avantaje. Miron Cosma vrea putere, iar guvernul nu poate oferi mai nimic. Într-un caz, intrarea extremiștilor în guvern ar aduce daune imense relațiilor internaționale ale României, în celălalt nu există pur și simplu banii pentru a plăti minerilor ceea ce ei doresc.

ILIE SERBĂNESCU Furt intelectual

De curând, revista "Economistul" a publicat o analiză-proiect de privatizare în România, care - așa cum sugerează forma prezentării - ar aparține Agenției Naționale de Privatizare (ANP) sau ar exprima pozițiile acesteia, fără a se menționa însă autorul (sau autorii) ei. Este vorba, din păcate, despre un inadmisibil furt intelectual. Pentru că este reproducs cuvînt cu cuvînt textul unui program de privatizare în România, elaborat de un grup de cercetători americani - profesorii John Earle, Roman Frydman și Andzej Rapaczynski de la Universitatea Columbia - și români (Dana Săpătoaru, master al aceleiași universități americane, și conf. univ. Costea Monteanu de la ASE și fost secretar de stat în Consiliul pentru reformă, în vremea mandatului d-ului Negrițoiu).

Istoria acestui program este cam ciudată, dar foarte semnificativă pentru realitățile românești actuale. Programul - constituit din aplicarea la condițiile românești a experiențelor în privatizarea accelerată din țările foste comuniste (de la Cehia și Polonia la Rusia) - a părut a fi o ofertă a echipei profesorilor americani făcută părții române și - fapt deosebit de important de subliniat - fără finanțarea acestuia, care a rămas în seama unor fundații străine. Echipa profesorilor americani a fost încurajată în intențiile sale încă în urmă cu aproape doi ani de dl. Stoilescu (pe atunci prim-ministru) și de dl. Negrițoiu (pe atunci președinte al Agenției Române de Dezvoltare). Pentru elaborarea proiectului au fost cooptați în echipă cercetătorii români menționați. La finalizare, programul a fost înmînat d-ului Negrițoiu, care nu numai că se angajase să-l promoveze, dar, devenit între timp ministru pentru reformă, părea și cel mai în măsură s-o facă. În toamna trecută, deja dl. Negrițoiu a fost obligat să părăsească Executivul, dar a păstrat programul probabil în ideea unei noi încercări de

promovare din noul său post de la Cotroceni. O primire, se pare, rețec din partea președintelui Iliescu l-a făcut pe dl. Negrițoiu să predea într-un tirziu - și destul de curînd - programul d-ului Coșea, la Consiliul pentru reformă. Între timp însă, experții americani, văzînd că trec luni după luni fără o rezolvare sau măcar un răspuns "da" ori "ba", au decis să aducă programul, sub forma unei oferte, în atenția Opoziției. Cu o săptămînă în urmă a avut loc prezentarea programului în fața liderilor Opoziției, după ce anterior fusese analizat în detaliu de un grup de economiști. În mod cu totul straniu însă, cu doar cîteva zile înainte, programul a apărut publicat în "Economistul", revistă a Asociației Generale a Economistilor Români, fiind însă prezentat ca apartinînd ANP. Acest program nu poate aparține altcuiva decît autorilor, introdus nimeni s-a achiziționat de la accepția contra cost produsul muncii lor. Cel ce și-l însușește comită delictul care se numește "furt intelectual".

Marti 22 februarie la sediul GDS a avut loc lansarea lucrării **Istoria românilor din Transilvania** de Mario Ruffini. Tradusă de Florin Chiribuc, cartea a apărut la Editura "Proteus" - București în colaborare cu Editura "Hyperion" - Chișinău și Fundația Culturală "Memoria".

Mario Ruffini (1896-1980), filolog italian, specialist în studiul culturii românești, a fost profesor de-a lungul multor ani la Universitatea din Cluj. Întreaga sa creație reflectă iubirea și seriozitatea cu care s-a aplecat asupra spațiului spiritual românesc.

studiu de cultură românească, a fost profesor de-a lungul multor ani la Universitatea din Cluj. Întreaga sa creație reflectă iubirea și seriozitatea cu care s-a aplecat asupra spațiului spiritual românesc.

Ce face atunci Puterea? Pe de-o parte, negociază fără sfîrșit cu partidele în cauză, pe de altă parte, îl trimite la Tirgo-Jiu pe dl. Măgureanu. În timp ce guvernul vorbește despre ilegalitatea mitingului minerilor și amenință chiar cu inculparea lui Miron Cosma, șeful serviciilor secrete multiplică semnalele liniștitoare: "Nu-l amenință nimeni pe Miron Cosma" - spune el de la balcon. Iar dl. Măgureanu nu-i uricose: e, posesiv, o persoană cu multă autoritate în fața lui Cosma, ale cărui acțiuni violente, în 1990 și 1991, s-au bucurat - se spune - de suportul sau de simplicitatea serviciilor secrete. S-ar zice deci că la Cosma s-a dus nu altceva decît "șeful", adevăratul său șef, cel de care depinde supraviețuirea liderului minerilor, dar și cea a multor oameni politici. A fi stăpîn pe secretele necurate ale priinților a fost, din vremea confesiunilor ieșite, una dintre cele mai mari puteri, pe care dl. Măgureanu știe să o utilizeze.

În orice caz, vizita d-ului Măgureanu nu este de natură a ameliora imaginea SRI-ului, nici a pune capăt speculațiilor privind complicitatea acestei instituții în regizarea unor conturi politice în ultimi patru ani. Suspiciunea unei implicări a serviciilor secrete în mineriată nu iese decît întărită atunci cînd directorul acestor servicii se complăce în a juca rolul de intermediar între Putere și miniți.

Cîm se vede, marea problemă a Puterii rămîne relația cu incoșonii săi aliați. Cum să fie ținută accepta în mînă, fără însă a li se plăti ceea ce li s-a promis? La ce subterfugii, la ce discrete amenințări, la ce noi tentații să se recurgă, spre a-i avea în continuare alături? Într-un caz, asistăm la o reacție neobișnuit de placidă dinaintea imundelor incriminări ale "României Mari". În alt caz, dl. Măgureanu apare pe neașteptate la Tirgo-Jiu. Pe de-o parte, se încasează insulte aproape în tăcere. Pe de altă, se vorbește de la balcon și cu portavoce în numele unei autorități ce nu se lasă precizată. Și total, s-ar părea, numai spre a se salva aliantele fîmește pentru țară, dar profitabile, desigur, pentru parteneri.

• EDITURA NEMIRA •

Director General: Valentin Nicolau
Redactor-șef: Vlad T. Popescu
Drepturi de autor: Emil Bărbulescu
C.P. 26-38 București, fax: 781.72.51;
tel.665.87.95

O carte mult așteptată, "PHOENIX - Însă eu..." a apărut la Editura NEMIRA.
Autor - celebrul chitarist, compozitor și lider al grupului PHOENIX - Nicolae Covaci!
Subiect: PHOENIX.
Treizeci de ani de sound inconfundabil, cu adevărat românesc: PHOENIX!
Treizeci de ani - un simbol al libertății!

PHOENIX!
Nicolae Covaci, inițiatorul, sufletul, liderul, singurul membru permanent al formației, reconstituie nașterea acestei mit predestinate, prin nume, eterne renateri.

Accastă carte este mai mult decît o simplă istorie: este un roman pasionant împletit cu viața unei generații. Generația PHOENIX!

Lansarea cărții a prilejuit două concerte-gigant, ce au avut loc în 21 februarie la București și în 22 februarie la Timișoara, la care au participat PHOENIX '90 (Florin Bordeianu, Bela Kamocs, Pău Ștefanovici, Günther Reininger, Costin Petrescu, Nico Covaci) și PHOENIX '90 (Mani Neumann, Ovidiu Lipan, Dădăk Marcinkiewicz, Dragoș Bădoș și Nico Covaci).

Cu același prilej a fost lansată și cartea "Versuri - PHOENIX" de Șerban Foartă (în colaborare cu Andrei Ujică). Minunatele versuri ale cîntecelor de pe albumul "Cantofabule" sînt publicate acum în ediție integrală ilustrată.

SERBAN FOARTĂ
VERSURI
PHOENIX

PETRE ROMAN, președintele Partidului Democrat

“PDSR este în pierdere

- interviu realizat de Oana Armeanu -

Ce atribuții aveți în calitate de raportor special al Adunării Atlanticeului de Nord?

Misiunea unui raportor al Adunării NATO este de a realiza un document de cercetare la fața locului într-o temă desemnată de către Comitetul permanent al Adunării NATO. În ceea ce mă privește, eu nu lucrez la o temă particulară, o țară sau alta, ci în cadrul unui grup de lucru numit “Noua ordine de securitate europeană” și în cadrul Comitetului politic al Adunării NATO. În această lună are loc la Bruxelles întâlnirea Comitetului politic al Adunării NATO, unde se vor defini liniile principale ce privesc inițiativele acestui comitet politic în cadrul Adunării NATO. Eu am inițiat o temă care urmează să fi aprobată de către Comitetul permanent și care se referă la ceea ce am numit cu descurajarea convențională. Funcția de raportor al Adunării NATO presupune și deplasări în punctele de interes pentru tema considerată, în cazul acesta e vorba de regiunile unde sînt surse potențiale de conflicte și prezentarea unor puncte de vedere care, odată adoptate de Adunarea NATO, devin recomandări pentru NATO.

Considerați oportun ca România, în calitate de semnatară a Parteneriatului pentru pace, să se implice în conflictul din Bosnia la cererea NATO?

Atragerea României în operațiuni directe care privesc conflictul din Bosnia este foarte delicată pentru țara noastră, din motive pe care le cunoaștem foarte bine. Pînă acum, pentru noi acest război a fost un război civil. Internaționalizarea lui ne îngrijorează, evident, fiindcă se întimplă la doi pași de noi și în condiții care nu se știe dacă vor putea fi bine stăpînite. Cu toate acestea, cred că operațiunea în sine, adică fermitatea în legătură cu descurajarea părților în conflict de la operațiuni militare care conduc la multe victime din rîndul populației pașnice, ar putea să fie utilă în plan politic pentru a evita acțiuni militare cu efecte atît de groaznice. Am sentimentul că, de această dată, atît sîrbiile bosniaci cît și musulmanii bosniaci ar putea înțelege că nu mai au nimic de cîștigat din operațiuni militare, pentru că acei care garantează în final trasa frontierei nu mai sînt dispuși la nici un fel de concesii diplomatice în acest sens. Deci operațiunea hotărîtă de către NATO mi se pare bine venită tocmai pentru a stinge pericolul de grave la adresa populației pașnice. În fond, această operațiune a fost decisă după groznicul incident petrecut la Srajevo, cu ograbă acela care a ucis 64 de persoane nevinovate.

Deci nu vedeți posibil ca României să i se ceară să trimită trupe în Bosnia?

Nu, cred că acest lucru este exclus. Să nu uităm că operațiunea despre care ați vorbit dvs. constă în levituri aeriene, deci nu e vorba de trupe pe teren. Trupele ONU urmează apoi a umple, ca să spun așa, spațiile dintre părțile beligerante pentru a împiedica ciocniri între acestea. În nici un moment nu s-a amintit formarea de trupe ONU cu trupe din România sau din alte țări din Balcani.

Datorită alianței cu PUNR, FSN a promovat legi reformiste

Adrian Severin a declarat într-un interviu la “Radio Europa Liberă” că, în urma turului politic pe care delegația PD l-a efectuat în Statele Unite, s-a dat a înțelege că o eventuală intrare a extremiștilor în Guvern ar duce la pierderea clauzei. Guvernul a negat că oficialitățile americane ar fi spus așa ceva. Care a fost exact mesajul?

A existat un mesaj de tipul celui-așa afirmat de dl. Severin, dar nu e nevoie să se facă referire la ceea ce am spus noi. Luată cum te a apărut în presa românească, de exemplu declarația făcută de un senator american publicată în ziarul “Adevărul”. Și alte îngrîșorări care merg în același sens au fost exprimate și există ca atare în documente care sînt o bază pentru informarea factorilor politici în Statele Unite. Mai potrivit ar fi să spunem că se va retrage clauza, pentru că, să nu uităm, România se va afla după un an de zile în fața revotării clauzei. Dacă România ar fi obținut clauza pe o perioadă nelimitată, încrederea ar fi fost probabil mult mai mare și în acest mod șansa unei reveniri (respectiv anularea acestei clauze) ar fi fost cu mult mai mică. Dar, avînd în vedere că urmează un proces în care din nou Senatul și Camera reprezentanților din Statele Unite trebuie să-și spună cuvîntul, evident că trebuie să ținem seama de ceea ce afirmă oamenii politici americani în acest moment. Prin semnalul pe care l-am tras am dorit să evităm momente neplăcute pentru țară. Nu a fost un semnal politic, ci a fost un semnal de prevenire pentru noi toți față de o eventuală deteriorare a imaginii noastre, imagine care a căpătat contururi mai frumoase în ultima vreme.

Vă considerați îndreptățiți să cereți PDSR și președintelui Iliescu să renunțe la negocierile pe care le poartă cu partidele extremiste?

Cred că nu avem dreptul să exprimăm asemenea pretenții. Ceea ce am spus noi și rămîne valabil este faptul că reforma, tranziția, cu enormele sale greutăți, nu poate fi realizată fără o foarte puternică susținere politică, sau ceea ce se numește în termenii democrației un solid consens național. Ei bine, după noi, consensul național solid implică acum reunirea a forțelor democratice reformiste sau cel puțin care acceptă necesitatea reconstrucției, reînnoirii țării, în formula PDSR-CDR-PD.

De ce în perioada în care ați fost prim-ministru nu v-ați delimitat de formațiunile extremiste?

La vremea aceea cred că era vorba doar de un singur partid, de PUNR, căci PSM și PRM nu existau. Impresia mea este că s-a făcut o delimitare din punct de vedere politic. Cred că intenția noastră clară de a nu merge pe temele pe care le vehicula și le agita PUNR a fost exprimată public. Dacă vă referiți la faptul că PUNR era un fel de aliat al FSN din acea perioadă, aici, sigur, ar trebui să constatați că, datorită acestei alianțe, FSN a fost capabil să promoveze un foarte mare număr de legi ale reformei, atît politice, cît și economice. E adevărat că a existat o ambiguitate despre care am vorbit adesea și care nu-a făcut foarte mult rău. Ei bine, această ambiguitate a fost înlăturată odată cu evoluția care a avut loc după august 1991 și care a condus la Convenția din martie '92, la formarea FSN ca partid democratic și reformist și transformarea lui în ceea ce se numește azi Partidul Democrat. Acest proces de evoluție trebuie privit în contextul în care s-a desfășurat viața politică din România în acel moment.

Începînd cu ianuarie '91, lupta noastră politică s-a dat pe două fronturi: pentru reformă și legislație a principalelor legi ale reformei pe de o parte, și pe de altă parte pentru a nu proteja năi înșine de foarte multe atacuri venite chiar din sinul FSN. De aici ambiguitatea la care m-am referit.

PD se dorește în centrul spectrului politic

Cunoscîndu-l bine pe președintele Iliescu, credeți că refuzul lui de a accepta mîna pe care i-o întinde Opoziția se datorează convingerii sau unor presiuni care se fac asupra lui?

Nu știu, ar fi bine să-l întrebăm pe dumneaei și nu-mi place să fac speculații în acest sens. N-are importanță cît de bine îl cunoaștem eu pe dl. Iliescu. Dovedă că noi-l cunoaștem bine este ceea ce am pătîțit, mai pe românește spus, în februarie '91, în martie '91, în august '91 și mai ales în septembrie '91.

Ce așteptați de la negocierile cu PDSR?

E prematur să le numim negocieri. Deocamdată e vorba de niște discuții, să spunem, pentru a explora temele politice actuale. Din unghiul nostru de vedere, singura temă serioasă este aceea a asumării unei răspunderi față de momentul de criză actual, care e chiar mai grav decît un simplu moment de criză. Este un moment de blocaj economic cu grave consecințe sociale, pe care deja le-am putut discuta, merita să o facem pe asemenea teme. A discuta despre teme generale, cum ar fi ordinea constituțională sau știu eu ce alte teme cu caracter politico-ideologic, mi se pare că este în afara a ceea ce se așteaptă de la noi. E greu de apreciat care vor fi rezultatele concrete, depinde de numărul de către PDSR a răspunderii sale politice față de momentul actual. Dacă această asumare se produce, atunci ne putem aștepta și la rezultate.

În înfățișarea pe care ați avut-o în decembrie cu președintele Iliescu ați afirmat că PD ar putea constitui o punte de legătură între PDSR și CDR. Pe ce v-ați bazat cînd ați făcut această afirmație?

Pe ceea ce am și făcut. Dar știți că mulți consideră că tocmai PD ar putea fi exclus de la o alianță între PDSR și Opoziție.

Cu toate acestea, presupunînd că s-ar ajunge acolo, noi toți ne-am făcut datoria. Vedeți conținutul pactului național pe care l-am propus noi și declarațiile comune pe care am făcut-o cu CDR. Toate elementele acestea arată despre ce este vorba. În fond, punctul de legătură este plasarea noastră în

centrul spectrului politic actual, deci nu ideologic, fără de care, credem noi, echilibrul înșuși al spectrului politic în favoarea continuării procesului de reformă nu se poate realiza.

Vi se par alegerile anticipate o soluție?

S-ar putea ca la un moment dat să fie singura soluție politică în limitele democrației, presupunînd că starea de tensiune socială, izbucnirea socială, nu ne va duce în situația de a nu mai putea apela la soluții politice democratice.

Și credeți că ele ar fi în avantajul partidelor din Opoziție, ținînd cont și de aceste dificultăți de pregătire a campaniei electorale?

Cred că nimeni nu poate afirma cu certitudine la ora actuală că aceste alegeri anticipate ar favori-

masivă de viteză”

za partidele din Opoziție și, oricum, spunând "partidele din Opoziție" simțim obligați să facem o deosebire: CDR pe de o parte, PD pe de altă parte, presupunând că CDR se menține ca o alianță electorală. Ceea ce mi se pare foarte probabil este ca aceste alegeri să aibă loc pe un fond de confuzie. În general, forțele democratice sînt dezavantajate de confuzie. Putem face și o aritmetică mai simplă, gândindu-ne că anume ar putea acumula forțele extreme, cum le numim, față de partidele cu apăsare reformistă și cu convingeri democratice. La această aritmetică simplă răspunsul ar putea să fie în favoarea forțelor democratice. În mod cert PSDR este în pierdere masivă de viteză.

Finanțarea activității politice trebuie să fie transparentă

PD dispune de un centru de analiză politică și de specialiști în domeniul politic?

Nu dispune de un asemenea centru, ci de un grup de oameni de foarte bună calitate, care stăpînesc o profesie legată de analiză politică, sociologie și a.m.d., și care s-au oferit să ne ajute în activitatea noastră. Ne-am constituit acest grup și sperăm că în viitor să putem să-l cunoaștem și financiar așa cum se cuvine. Pînă acum doar din cînd în cînd, din păcate foarte rar, am putut să ne achităm față de munca pe care o depun pentru noi, pentru că resursele noastre au fost foarte limitate.

Cîți angajați are PD și care e organizarea pe departamente?

Dacă ținem seama de tot personalul, tot ceea ce înseamnă și partea gospodărească, administrativă, cred că angajați sînt în jur de 20-22 cu totul. Sînt șase departamente, departamentul care necesită cele mai multe forțe este cel organizatoric, apoi departamentul politic. Alături de departamentul de propagandă sînt cele trei departamente care necesită cel puțin un aparat pentru ca treaba să meargă. Răspunzînd la întrebarea dvs., pe care nu vreau să o consider ingerință în treburile interne ale PD, fiindcă în mod sincer cred că întrebarea interesează, trebuie să constat că efortul depus de liderii partidului, deci de cei care fac politica în partidul nostru, este imens, citeodată chiar pînă în limita capacităților intelectuale și fizice, din cauză că nu dispunem de un aparat de pregătire, de logistică. Aceasta deoarece resursele financiare au fost destul de limitate și n-au fost de natură a ne da o respirație mai lungă în angajarea unui personal de specialitate.

Dispune PD de societăți comerciale proprii care să-i asigure un venit relativ sigur?

Din păcate nu dispunem de societăți care să fie ale partidului, gestionate direct în favoarea partidului. Sînt numai membri ai partidului nostru care au activități comerciale în societăți care sînt ale lor și de acolo ne mai ajută. Ajutorul lor însă nu este permanent, ci mai ales în funcție de necesități, cum a fost de exemplu organizarea conferinței naționale a primarilor și consilierilor care, sigur, a presupus niște cheltuieli. De altfel, eu cred, bizindu-mă pe experiența acumulată în țări unde finanțarea partidelor a fost făcută fără ca să se ajungă la acte de corupție (sau în orice caz fără să se ajungă la acuzații de corupție, de exemplu în Germania), că este obligatoriu ca în țara noastră să existe o lege privind funcționarea partidelor, inclusiv capitolul de finanțare, în care să se stipuleze exact cît poate să-și permită un partid și fiecare candidat în alegeri generale sau locale, cît are voie să cheltuiască. Lucrurile trebuie să fie clare, formula de a finanța partidele să fie transparentă, să se știe foarte clar de unde provin sumele, chiar atunci cînd finanțarea se face pe cale guvernamentală. Situația în care ne găsim acum creează o mare încredințare între partide. Evident că partidele care se află la putere au posibilități mai mari de influențare în sensul unor operațiuni comerciale (ca să le spunem așa)

pentru a se finanța, în raport cu celelalte partide, care au posibilități mult mai restrînsse. Nu vreau să fac speculații cauzatoare. Dar toată lumea trebuie să fie de acord cu principiul finanțării transparente a activității politice, inclusiv cea care privește campaniile electorale. Aș vrea să vă amintesc că noi, în vremea cînd ne aflam la guvernare, am propus o lege de funcționare a partidelor în sensul acesta: din păcate, ea n-a fost niciodată adoptată.

Aveți cel mai frumos sediu de partid din țară. Cît vă costă întreținerea lui?

Ne costă destul de mult, și știți că sediul acesta este în proprietatea patrimoniului protocolului de stat. Noi plătim o chirie. Cheltuielile de întreținere sînt relativ mari, cu atît mai mult cu cît am chîntat să menajăm această casă, care, așa cum spuneți, e frumoasă, într-o stare cît mai bună. Dar casa este foarte mică în raport cu necesitățile noastre, sînt încăperi puține. De asemenea cred că ar fi fost normal să fim în situația de a avea un sediu de partid care să fie definitiv al partidului. Fiecare partid ar trebui să se afle în situația asta - vîrșear de partide importante. Așa se întîmplă în toate țările democratice: partidele au un sediu al lor care este cunoscut, este proprietatea partidului.

Cîți membri ai PD lucrează pentru pregătirea viitoarelor campanii electorale, mai ales în perspectiva unor alegeri anticipate?

Asta este o temă la care răspunsul este evident: oamenii care lucrează pentru noi, în afară de militanții care o fac dezinteresat, sînt foarte puțini în stadiul actual. Nici vorbă deocamdată să fi angajat forțele mai concrete pentru o campanie electorală vizînd alegeri anticipate, deocamdată avem în vedere această construcție doar în plan politic. Chestiunea este aceeași: resursele sînt puține și deci posibilitatea de a angaja specialiști în acest sens este mică.

Filialele partidelor Convenției Democratice, de exemplu cele din județul Ialomița, se plîng de lipsa de colaborare cu PD, care la nivel local nu se comporță ca un partid de opoziție. Cunoașteți aceste situații?

Situația din Ialomița n-o cunosc. Sînt județe în care colaborarea cu forțele politice din județ este bună, sînt județe în care din păcate colaborarea nu este bună, mai ales prin Moldova. Asta e situația, de multe ori sînt la mijloc impedimente de natură personală. Oamenii care au fost multă vreme pe poziții antagonice n-au reușit să facă trecerea către colaborare. Citeodată e și dificil lucrul asta. Dar fără îndoială că ei urmăresc modul cum procedăm noi, ce propunem noi la nivel național și în general eu cred că linia politică a fost corect urmată în teritoriu. Există o coordonare destul de bună între centru și filiale, noi avem destul de des întîlniri care adună principalii reprezentanți ai partidului nostru în teritoriu. Ne-am deplasat mult în teritoriu, evident că de fiecare dată avem întîlniri cu cei care reprezintă partidul în județ, în orașul respectiv, și pînă la urmă în felul acesta se creează o corectă imagine, și a noastră, și a lor, despre cum anume trebuie să procedăm. A lor, care e linia politică, cum dorim să avansăm, a noastră, care este percepția, ce trebuie corectat, care sînt semnalele din electorat, și lucrul asta e extrem de important, uneori de aici provin necorelările în colaborarea cu reprezentanții unor partide din CDR.

Opiniile lui Petre Roman despre revista "22"

Cunoașteți aprecierile pe care Nicolae Manolescu le-a făcut într-un articol publicat în "România literară", precum și într-un interviu în revista "22", potrivit căruia PD este format din "intelighenția" fostului partid comunist aliat în strînsă legătură cu serviciile secrete?

Nu le cunosc și îmi pare rău că nu am aflat despre ele. Aceste lucruri mă miră, pentru că nimic din ceea ce am discutat, am pregătit împreună cu dl. Manolescu nu mă înșală în înțeles de re a făcut o asemenea apreciere. Eu cred că dacă luați toată

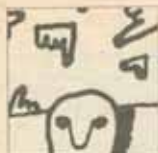
conducerea partidului nostru, n-aveți cum să găsiți în ea "intelighenția" fostului partid comunist. Nu văd de unde ar proveni această apreciere, chiar mă surprinde. Dar surprize de această natură - neconcordanțe, interpretări excesiv de speculative - am avut chiar și din partea revistei dvs. Ele încă abundă în literatura elitistă din România, pentru că revista "22" nu s-ar putea zice că este o revistă de pătrundere în masă. E o revistă care e citită de un număr foarte mic de cititori care, probabil, sînt din elita intelectuală. Asemenea neconcordanțe sînt supărătoare. Mă refer la prezentările care au apărut în revista "22" cu privire la mine sau la tatăl meu, poate vă amintiți discuțiile acelea ale dl-ului Vladimir Tismăneanu (n.n. este vorba de articolul lui Vladimir Tismăneanu despre volumul de memorii al lui Petre Roman, apărut în nr. 24 din 24-30 iunie 1993 al revistei "22"). Dacă luați propriile dvs. numere, constatați că între ceea ce se spunea în 1990 și ceea ce se spune acum diferențele sînt enorme și nu vă fac cinste.

Credeti că acuzațiile pe care Corpul de control al Guvernului le-a adus unor membri din conducerea PD afectează imaginea și credibilitatea partidului?

Scopul lor a fost numai acesta. Că au fost manevre politice și înșenări, este mai mult decît limpede la ora actuală, dacă ne gîndim măcar la faptul că aceste dosare întocmite de Corpul de control al primului-ministru au cuprins falsuri, și cu falșuri s-au prezentat la Procuratură. N-am elementele necesare ca să fac o apreciere a echilibrului între această manevră politică denigratoare și răspunsul nostru, pentru că și răspunsul nostru a fost foarte categoric. Mie mi se pare că acei care inițiază asemenea acțiuni au un fel de convingere stupidă că ei pot să-și permită să facă asemenea manevre fără să fie la rîndul lor loviți și atacați pentru aceste situații. Spre exemplu, nu vom înceta să arătăm că, spre deosebire de aceste acuzații care sînt fără nici o bază, nici legală, nici măcar de oportunitate, noi am constatat lucruri grave în funcționarea actualului Guvern și că aceste lucruri grave îi descalifică de la orice fel de statut de moralitate în viața politică a țării noastre.

Ce posibilitate aveți ca să dovedii că acele documente prezentate de ei sînt falșuri?

Lucrul acesta l-am făcut în mod concret în Procuratură. Nu e nici o problemă să arătăm că unele din documentele prezentate acolo sînt falșuri. Ca orice document fals, e foarte simplu de dovedit fie că originea lui este mincinoasă, fie că felul în care este întocmit arată o contrafăcure, fie că legătura care se face este greșită. Deci lucrul acesta se poate dovedi, atît timp cît, bineînțeles, există și o minimă onestitate în abordarea chestiunii respective.

H.-R. PATAPIEVICI

De ce capitalismul?

Organizarea prin schimb de mesaje

Atunci când mă refer la oportunitatea capitalismului, eu nu mă gândesc nici o clipă la un panaceu: adică la un pan-capitalism capabil să soluționeze, imediat, ceea ce înseamnă magic, toate problemele noastre, de la cele concret naționale la cele religioase și culturale. Dimpotrivă, eu susțin că tipul de economie adoptat nu trebuie în nici un fel să se poată pronunța asupra chestiunilor noastre religioase și că politica este singura chemată să decidă asupra problemelor naționale. După opinia mea, capitalismul este unul din răspunsurile posibile (dar, în ce mă privește, răspunsul cel mai adecvat) la o problemă epistemologică foarte precisă: cum poate fi soluționat conflictul dintre opacitatea mesajului pe care ni-l transmit toți oamenii și faptul că existența oricărei societăți este bazată pe comunicarea multiplă a tuturor cu fiecare? Cred că oricine va admite că informația conținută în lume nu este *pină la capăt* separabilă de ființele sau obiectele care o poartă. Dacă eu, ca ființă individuală, mi-aș putea exprima complet mesajul, atunci viața mea, în fața lui Dumnezeu și a semenilor mei, ar deveni riguros inutilă. Faptul că există un *rest* conferă valoare oricărei existențe individuale și încă, mai mult, un *sus* de justificare a faptului că, trăind, și anume orice, ea în fund nu se poate în nici un fel înșela. Prin urmare, nici un mesaj nu este complet separabil de existența care îl poartă. Există atunci o limită rațională a pătrunderii noastre în ființa oricărui lucru. Cum mesajul este ceva de ordinul realizabilului, raționalul are aceleași limite ca și el. Înseamnă că orice ființă este mai profundă decât o putem în principiu exprima, și atunci comunicarea reflectă în mod adecvat limitele a ceea ce rațional putem pătrunde. Totuși, orice societate se bazează în mod clar pe schimbul de informații dintre membrii ei. Modul în care aceste informații formează o structură stabilă în timp și eficace sub raportul realizării anumitor scopuri, pe care societatea și le propune, reprezintă *tipul de organizare a societății*. Acest tip poate deveni imediat accesibil prin intermediul anumitor modele. Să luăm bunăoară modelul familiei.

Modelul paternalist al familiei

Oricine va accepta că relațiile dintre membrii unei familii, iar eu prin relații înțeleg schimb de informații, sînt bazate pe *legături personale*, de natură intimă, care înlocuiește solidaritatea foarte strinsă, înțelegând ca fiind datorată unui *singe* comun, și care legitimează nemijlocit ierarhia de comandă din cadrul grupului familial, prin stabilirea după criteriul datinei sau, în unele cazuri, al consensului, a capului familiei. Este motivul pentru care o societate paternalistă va adopta o structură a schimbului de informații între membrii ei, care să fie solidară cu modelul familial. Cum legătura intimă nu mai există, ea va fi înlocuită cu dependența personală, directă sau în efigie. În același fel, solidaritatea între membrii nefruduți nemaiputînd fi argumentată prin aceeași ascendență sangvină, locul ei va fi luat de solidaritatea de neam, de rasă, adică, în fond, prin postularea unei legături de "singe" în sens larg. Modelul familial constituie un răspuns interesant la problema epistemologică enunțată mai sus. Opacitatea mesajului este suplinită prin restrîngerea gradului de libertate al membrilor periferici (rude îndepărtate), fapt realizat prin observarea strictă a regulii "comandă ierarhică se execută întocmai". Legătura personală îndepărtată este menținută în ființă prin delegarea comenzii de la centrul unic, ordonat și generator de ordine, la mini-centrul efector. Astfel, o societate mult mai numeroasă decât orice familie va putea supraviețui adoptînd modelul familial de organizare a informației între membri care nu se cunosc DACA: (1) este adoptată comanda unică, provenind dintr-o ierarhie strictă; (2) legitimitatea sistemului este strîns legată de admiterea faptului că între membri oricît de îndepărtați există o legătură de singe (sau oricum i-am spune: neam, rasă, religie etc.); (3) liber-

tatea trebuie să fie numai libertatea centrului, iar gradul de libertate scade pe măsură ce ne îndepărtăm de el. Cred că, ajunși aici, e bine să ne reamintim că familia în sens strict a rezolvat dificultatea legată de opacitatea mesajului prin realitatea legăturii personale dintre membri, adică prin *eficacitatea iubirii*. În consecință, sistemul paternalist va supralicita principiul iubirii obligatorii, dar o va face în chip inevitabil ipocrit, pentru că, de fapt, singura sa realitate efectorie este înlocuirea iubirii prin *forță*, iar absența ei va fi justificată prin prezența inamicului intern și extern ("jidanul", "ungurul"), care, la rîndul ei, va justifica restrîngerea libertății prin agitărea pericolului strîngerii legăturii de singe. În fond, ceea ce vreau să sugerez este că generalizarea modelului familiei la comunitățile foarte numeroase și, în plus, pose în situația de a fi deschise față de exterior cit și față de evaluarea critică a propriilor lor valori și fundamente), nu poate fi o soluție compatibilă cu demnitatea individuală a fiecăruia dintre noi. Altfel spus, societatea paternalistă dă satisfacție solidarității gregare (cu oricît de înalte justificări de casă, religie sau singe), dar contrariază simțul individual al demnității personale, intrucît îngrădește libertatea prin arbitrarul unei forțe care unește numai pentru a domina.

Soluția sistemului de piață liberă

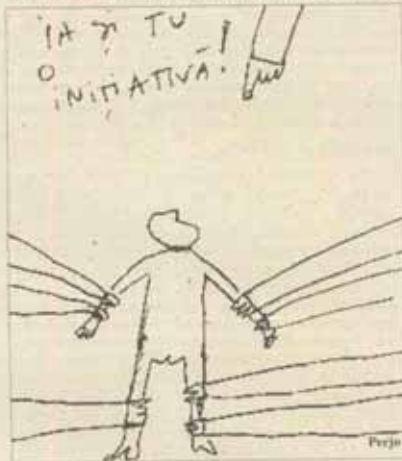
Să examinăm acum răspunsul pe care capitalismul îl dă la problema epistemologică enunțată. Fiește, în acest scop ar trebui să știm ce este capitalismul. Am putea începe prin a fixa o definiție. Eu însă doresc să deduc anumite înșușiri minimale ale capitalismului pornind de la un anumit tip de soluție pe care o admite problema epistemologică a posibilității societății în condiții de mesaj obținut. Am văzut deja că modelul familiei pune inevitabil spinoasa întrebare: "cine conduce?". Soluția familială pornește de la acest răspuns, plus enunțarea condițiilor de solidaritate. Neajunsul întrebării "cine conduce?", atunci cînd nu e vorba de Dumnezeu, stă în faptul că, așa cum a arătat Karl Popper, noi stabilim puterile pentru cazul celui mai capabil, dar, de fapt, de puterile date celui bun urează și, inevitabil, abuzează, cel rău. Să căutăm atunci o soluție la

sistem social să funcționeze ar înal trebui să existe un procedeu *natural* capabil să extragă din ființe restul de mesaj pe care modelul familiei, de exemplu, îl extrăgea prin comunitate iubirii. Ei bine, un astfel de procedeu *natural*, din fericire, există: el este cunoscut îndeosebi sub numele de *piață liberă*. E drept că tipul de mesaj pe care piața îl extrage din ființe este unul de natură impersonală, dar, să nu uităm, impersonalitatea a fost condiția sub care am dedus soluția noastră. Și anume, noi am căutat o soluție care să nu permită controlul societății de către nimeni (decît, eventual, cu prețul invalidării soluției). Potrivit acesteia, maximum de informație care poate fi comunicată oricărui membru al societății este asigurat de sistemul pieței libere. În termenii lui F.A. Hayek, "piața și determinarea prin competiție a prețurilor furnizează un procedeu prin care este posibil să se comunice fiecărui producător individual maximum de informație posibilă, în formă condensată, pentru a-i face capabil să-și ajusteze planurile la tendințele restului sistemului" (*New Studies in Philosophy*, ..., 1978, p. 236). Ar putea părea că această definiție este doar economică. În fond însă, ceea ce este sistemul pieței libere pentru economie, reprezintă sistemul social capitalist pentru societate. Funcțional vorbind, ele sînt identice.

Avantajele modelului capitalist

Putem acum trage câteva concluzii. Soluția sistemului capitalist la chestiunea opacității mesajului poate fi analizată în două. Pe de o parte se admite că informațiile disponibile în sistem nu sînt reducibile la aspectul lor verbal, ceea ce înseamnă că schimbul de informații nu poate fi în nici un caz "raționalizat" printr-o ierarhie de tip comandă (decît distrugîndu-l). Pe de altă parte, cadrul de funcționare al schimbului de informații este neutru, impersonal și non-ierarhic, agregat după un set de reguli care nu este prea bine înțeles, dar care, odată aplicat, funcționează. Deși rațional și permițînd calculul, sistemul de schimb al informațiilor numit *piață liberă* nu este complet raționalizabil, în sensul că este refractar atît la injecțiunile voluntariste cit și la vanitățile constructivismului. Prin intermediul acestui sistem impersonal, oamenii sînt conectați unii cu alții într-un mod inevitabil impersonal. Ceea ce înseamnă că sistemul capitalist este independent față de orice valoare religioasă sau culturală. Dar cu un sens bine precizat. Aceasta nu înseamnă că este compatibil cu orice sistem religios (integritățile îl distrug), ci doar că el nu se pronunță în nici un fel asupra sistemelor religioase sau culturale care îl tolerează (sau favorizează). Faptul că noi nu înțelegem pe deplin modul în care ordinea capitalistă funcționează are o semnificație importantă: înseamnă că aceasta se bazează în mod esențial pe jocul agregării spontane; altfel spus, că ordinea capitalistă crește în mod spontan atunci cînd anumite condiții sînt îndeplinite. Prezența unui mecanism al ordonării spontane nu este nicicum datorată ingeniozității omului și, de aceea, acest fapt este decisiv în repulsia naturală a sistemului capitalist față de voluntarism sau tipul de ordine decretată prin comandă. Sistemul de piață nu este condus de cineva, el reprezintă numai un sistem participativ de societate, în care fiecare este respectat pentru că nimeni nu e personal favorizat. Oricine poate participa la el dacă respectă anumite reguli; dimpotrivă, sistemul poate fi lesne ucis dacă se intră în el cu brutalitatea de cazarmă. În afară de mecanismul ordonării spontane, capitalismul implică un tip de om caracterizat în mod minimal prin două înșușiri: capacitatea de a respecta sistemul competițional al codurilor impersonale; (b) capacitatea de a-și asuma riscuri individuale în cadrul regulilor pieței.

Fiește, nimeni nu trebuie să aștepte de la capitalism ce așteaptă de la o religie. Din nefericire, mulți laici rătăciți de creștinism au cerut de la socialism (care distruge inevitabil sistemul de piață) exact ceea ce nu au mai știut să aștepte de la religie. Capitalismul nu poate naște și nici întreține fervori mistice. Este o soluție modestă (dar extrem de interesantă) la o problemă epistemologică circumscrisă, problemă care pînă acum a dat numai soluții incapabile să împacă logica numerelor mari (cîci sistem foarte mult oameni pe planetă) cu cerința unei demnități personale minimale. După opinia mea, capitalismul este înființat sistem care o face.

problema noastră care să nu implice punerea întrebării "cine conduce?". Altfel spus, să căutăm o soluție care să excludă a priori posibilitatea ca cineva anume să poată controla efectiv întreaga societate. În acest caz, fiește, ar trebui ca schimbul de informații între membrii societății să nu poată fi în principiu controlat. Adică, ar trebui ca relațiile sociale să nu fie personale, ci mediate în mod neutru de un set de proceduri impersonale, astfel încît nimeni să nu poată dispune în folos personal de deciziile sistemului neutru de reguli. Ar mai trebui ca fiecare membru al comunității să-și angajeze personal responsabilitatea în respectarea setului de proceduri impersonale. În fine, pentru ca un astfel de

H.-R. PATAPIEVICI

De ce capitalismul?

Organizarea prin schimb de mesaje

Atunci cind mă refer la oportunitatea capitalismului, eu nu mă gîndesc nici o clipă la un panaceu: adică la un pan-capitalism capabil să soluționeze, imediat, ceea ce înseamnă magic, toate problemele noastre, de la cele concret naționale la cele religioase și culturale. Dimpotrivă, eu susțin că tipul de economie adoptat nu trebuie în nici un fel să nu poată pronunța asupra chestiunilor noastre religioase și că politica este singura chemată să decidă asupra problemelor naționale. După opinia mea, capitalismul este unul din răspunsurile posibile (dar, în ce mă privește, răspunsul cel mai adecvat) la o problemă epistemologică foarte precisă: cum poate fi soluționat conflictul dintre opacitatea mesajului pe care ni-l transmitem toți oamenii și faptul că existența oricărei societăți este bazată pe comunicarea multiplă a tuturor cu fiecare? Cred că oricine va admite că informația conținută în lume nu este pînă la capăt separabilă de ființele sau obiectele care o poartă. Dacă eu, ca ființă individuală, mi-aș putea exprima complet mesajul, atunci viața mea, în fața lui Dumnezeu și a semenilor mei, ar deveni riguros inutilă. Faptul că există un mesaj conferă valoare oricărei existențe individuale și încă, mai mult, un soi de justificare a faptului că, trăind, și anume orice, ea în fond nu se poate în nici un fel irosi. Prin urmare, nici un mesaj nu este complet separabil de existența care îl poartă. Există atunci o limită rațională a pătrunderii noastre în ființa oricărui lucru. Cum mesajul este ceva de ordinul exprimabilului, raționalul are aceleași limite ca și el. Înseamnă că orice ființă este mai profundă decît o putem în principiu exprima, și atunci comunicarea reflectă în mod adecvat limitele a ceea ce rațional putem pătrunde. Totuși, orice societate se bazează în mod clar pe schimbul de informații dintre membrii ei. Modul în care aceste informații formează o structură stabilă în timp și eficace sub raportul realizării anumitor scopuri, pe care societatea și le propune, reprezintă tipul de organizare a societății. Acest tip poate deveni imediat accesibil prin intermediul anumitor modele. Să luăm bunăoară modelul familiei.

Modelul paternalist al familiei

Oricine va accepta că relațiile dintre membrii unei familii, iar eu prin relații înțeleg schimb de informații, sînt bazate pe legături personale, de natură intimă, care înlocuie o solidaritate foarte strînsă, înțelesă ca fiind datorată unui singe comun, și care legitimează nemijlocit ierarhia de comandă din cadrul grupului familial, prin stabilirea după criteriul datinei sau, în unele cazuri, al consensului, a capului familiei. Este motivul pentru care o societate paternalistă va adopta o structură a schimbului de informații între membrii ei, care să fie solidară cu modelul familial. Cum legătura intimă nu mai există, ea va fi înlocuită cu dependența personală, directă sau în efigie. În același fel, solidaritatea între membrii nefruduți nemaiputînd fi argumentată prin aceeași ascendență sangvină, locul ei va fi luat de solidaritatea de num, de rasă, adică, în fond, prin posturarea unei legături de "singe" în sens larg. Modelul familial constituie un răspuns interesant la problema epistemologică enunțată mai sus. Opacitatea mesajului este suplinită prin restrîngerea gradului de libertate al membrilor periferici (rude îndepărtate), fapt realizat prin observarea strictă a regulii "comandă ierarhică se execută întocmai". Legătura personală îndepărtată este menținută în ființă prin delegarea comenzi de la centrul unic, ordonat și generator de ordine, la mini-centrul efector. Astfel, o societate mult mai numeroasă decît orice familie va putea supraviețui adoptînd modelul familial de organizare a informației între membri care nu se cunosc DACA: (1) este adoptată comanda unică, provenind dintr-o ierarhie strictă; (2) legitimitatea sistemului este strîns legată de admiterea faptului că între membri oricît de îndepărtați există o legătură de singe (sau oricum i-am spune: neam, rasă, religie etc.); (3) liber-

tatea trebuie să fie numai libertatea centrului, iar gradele de libertate scad pe măsură ce ne îndepărțăm de el. Cred că, ajunși aici, e bine să ne reamintim că familia în sens strict a rezolvat dificultatea legată de opacitatea mesajului prin realitatea legăturii personale dintre membri, adică prin eficacitatea iubirii. În consecință, sistemul paternalist va supraîncălca principiul iubirii obligatorii, dar o va face în chip inevitabil ipocrit, pentru că, de fapt, singura sa realitate efectorie este înlocuirea iubirii prin forță, iar absența ei va fi justificată prin prezența inamicului intern și extern ("jidanul", "angurul"), care, la rîndul ei, va justifica restrîngerea libertății prin agiutarea pericolului strîngerii legăturii de singe. În fond, ceea ce vreau să sugerez este că generalizarea modelului familiei la comunitățile foarte numeroase și, în plus, pose în situația de a fi deschise față de exterior cît și față de evaluarea critică a propriilor lor valori și fundamente), nu poate fi o soluție compatibilă cu demnitatea individuală a fiecăruia dintre noi. Altfel spus, societatea paternalistă dă satisfacție solidarității gregare (cu oricît de înalte justificări de rasă, religie sau singe), dar contrariază simțul individual al demnității personale, intrucît îngrădește libertatea prin arbitrarul unei forțe care unește numai pentru a domina.

Soluția sistemului de piață liberă

Să examinăm acum răspunsul pe care capitalismul îl dă la problema epistemologică enunțată. Firește, în acest scop ar trebui să știm ce este capitalismul. Am putea începe prin a fixa o definiție. Eu însă doresc să deduc anumite însușiri minimale ale capitalismului pornind de la un anumit tip de soluție pe care o admite problema epistemologică a posibilității societății în condiții de mesaj obținut. Am văzut deja că modelul familiei pune inevitabil spinoasa întrebare: "cine conduce?". Soluția familială pornește de la acest răspuns, plus enunțarea condițiilor de solidaritate. Neajunsul întrebării "cine conduce?", atunci cînd nu e vorba de Dumnezeu, stă în faptul că, așa cum a arătat Karl Popper, noi stabilim puterile pentru cazul celui mai capabil, dar, de fapt, de puterile date celui bun urează și, inevitabil, abuzează, cel rău. Să căutăm atunci o soluție la

sistem social să funcționeze ar mai trebui să existe un procedeu natural capabil să extragă din ființe restul de mesaj pe care modelul familiei, de exemplu, îl extrăgea prin comunitate iubirii. Ei bine, un astfel de procedeu natural, din fericire, există: el este cunoscut îndeosebi sub numele de piață liberă. E drept că tipul de mesaj pe care piața îl extrage din ființe este unul de natură impersonală, dar, să nu uităm, impersonalitatea a fost condiția sub care am dedus soluția noastră. Și anume, noi am căutat o soluție care să nu permită controlul societății de către nimeni (decît, eventual, cu prețul invalidării soluției). Potrivit acesteia, maximum de informație care poate fi comunicată oricărui membru al societății este asigurat de sistemul pieței libere. În termenii lui F.A. Hayek, "piața și determinarea prin competiție a prețurilor furnizează un procedeu prin care este posibil să se comunice fiecărui producător individual maximum de informație posibilă, în formă condensată, pentru o-i face capabil să-și ajusteze planurile la tendințele restului sistemului" (New Studies in Philosophy, ..., 1978, p. 236). Ar putea părea că această definiție este doar economică. În fond însă, ceea ce este sistemul pieței libere pentru economie, reprezintă sistemul social capitalist pentru societate. Funcțional vorbind, ele sînt identice.

Avantajele modelului capitalist

Putem acum trage câteva concluzii. Soluția sistemului capitalist la chestiunea opacității mesajului poate fi analizată în două. Pe de o parte se admite că informațiile disponibile în sistem nu sînt reducibile la aspectul lor verbal, ceea ce înseamnă că schimbul de informații nu poate fi în nici un caz "raționalizat" printr-o ierarhie de tip comandă (decît distrugîndu-l). Pe de altă parte, cadrul de funcționare al schimbului de informații este neutru, impersonal și non-ierarhic, agregat după un set de reguli care nu este prea bine înțeles, dar care, odată aplicat, funcționează. Deși rațional și permițînd calculul, sistemul de schimb al informațiilor numit piață liberă nu este complet raționalizabil, în sensul că este refractar atît la injecțiunile voluntariste cît și la vanitățile constructivismului. Prin intermediul acestui sistem impersonal, oamenii sînt conectați unii cu alții într-un mod inevitabil impersonal. Ceea ce înseamnă că sistemul capitalist este independent față de orice valoare religioasă sau culturală. Dar cu un sens bine precizat. Aceasta nu înseamnă că este compatibil cu orice sistem religios (integritățile îl distrug), ci doar că el nu se pronunță în nici un fel asupra sistemelor religioase sau culturale care îl tolerează (sau favorizează). Faptul că noi nu înțelegem pe deplin modul în care ordinea capitalistă funcționează are o semnificație importantă: înseamnă că aceasta se bazează în mod esențial pe jocul agregării spontane; altfel spus, că ordinea capitalistă crește în mod spontan atunci cînd anumite condiții sînt îndeplinite. Prezența unui mecanism al ordonării spontane nu este nicidecum datorată ingeniozității omului și, de aceea, acest fapt este decisiv în repulsia naturală a sistemului capitalist față de voluntarism sau tipul de ordine decretată prin comandă. Sistemul de piață nu este condus de cineva, el reprezintă numai un sistem participativ de societate, în care fiecare este respectat pentru că nimeni nu e personal favorizat. Oricine poate participa la el dacă respectă anumite reguli; dimpotrivă, sistemul poate fi lesne ucis dacă se intră în el cu brutalități de cazarmă. În afară de mecanismul ordonării spontane, capitalismul implică un tip de om caracterizat în mod minimal prin două însușiri: capacitatea de a respecta sistemul competițional al codurilor impersonale; (b) capacitatea de a-și asuma riscuri individuale în cadrul regulilor pieței.

Firește, nimeni nu trebuie să aștepte de la capitalism ce așteaptă de la o religie. Din nefericire, mulți laici rătăciți de creștinism au cerut de la socialism (care distruge inevitabil sistemul de piață) exact ceea ce nu au mai știut să aștepte de la religie. Capitalismul nu poate naște și nici întreține fervori mistice. Este o soluție modestă (dar extrem de interesantă) la o problemă epistemologică circumscrisă, problemă care pînă acum a dat numai soluții incapabile să împacă logica numerelor mari (cîci sistem foarte mult oameni pe planetă) cu cerința unei demnități personale minimale. După opinia mea, capitalismul este inițial sistem care o face.

problema noastră care să nu implice punerea întrebării "cine conduce?". Altfel spus, să căutăm o soluție care să excludă a priori posibilitatea ca cineva anume să poată controla efectiv întreaga societate. În acest caz, firește, ar trebui ca schimbul de informații între membrii societății să nu poată fi în principiu controlat. Adică, ar trebui ca relațiile sociale să nu fie personale, ci mediate în mod neutru de un set de proceduri impersonale, astfel încît nimeni să nu poată dispune în folos personal de deciziile sistemului neutru de reguli. Ar mai trebui ca fiecare membru al comunității să-și angajeze personal responsabilitatea în respectarea setului de proceduri impersonale. În fine, pentru ca un astfel de

PREMIUL PENTRU DEBUT EDITORIAL

"De partea cealaltă a umbrei" de Aura Christi, Editura "Ecce Homo"

Multă vreme poezia scrisă în Basarabia era asociată spontan triadei Vieru-Matcovschi-Lari, care părea să dețină atât monopolul asupra rezervei de sentimente naționale, cât și sistemul de narare care dă identitate limbii române de dincolo de Prut. În să atunci când comunicarea culturală cu Basarabia a devenit posibilă, lucrurile s-au limpezit curcuzam de la sine; nu totuși poezii basarabene învățaseră arta patriotismului de stadion de la părintele cenacului Flacăra, după cum nu toți vorbeau (scrisu) ca pe vremea Proclamației de pe Cîmpia Libertății. A proiecta asupra limbii române din Basarabia, în întregul ei, stereotipurile de gândire și de limbaj ale poeziei lui Vieru este cel puțin un abuz. Pentru că această poezie nu este consecința firească a unui material lingvistic viu, ci profunzul unei limbi fante, pseudoarhaice și dulcege până la satietate. Al unei limbi deliberat "culturale", inventată pentru a da formă unor conținuturi sufletești mărunte, dar posedată de frământul marilor gesturi. Că și în Basarabia se putea scrie într-o românească normală, fără zburdănișii arhaice și disese pasoptiste, a dovedește poezia lui Emil Lotveanu, coleg de generație cu Vieru. Poezia lui putea fi scrisă foarte bine și la București, iar dacă îi lipsește amprenta aceluși Chișinău prezibil este pentru că ea se alimentează nu din mitologii improvizate sau din prelungite autocontemplații, ci chiar din posibilitățile firești ale limbii. A trebuit să apară însă o altă generație de poezii care să articuleze o nouă imagine a poeziei basarabene și să dizoleve poncifii limbii stopate și al instrumentelor dezamortizate. Și este suficient să-l amintim nici pe Emil Galaicu-Păun, Leo Botnaru, Vasile Gârnet sau pe Arcadie Suceveanu și Nina Joșu. În contextul acestei generații tinere, eliberată de crispări, festivisme și ceremonial, poate fi agreat și debutul Aurei Christi ("De partea cealaltă a umbrei", Editura "Ecce Homo", București, 1993).

Limba acestei poezii, vie și nuanțată, cu subtilități expresive și semantice, deparazitază lectura de orice tentație a condescendenței și de tradiționalele și neproductivele indulgențe. Fără a-și propune să răstoarne perspectivele textuale consacrate - textual nu-și afirmă propria-i realitate, ci este conștient de un discurs care-l absoarbe și umbrește -, poezia Aurei Christi are toate datele momentului liric actual, dar nu în varianta sa detașată și ironică, ci în aceea a unui anumit expresionism, grav fără rigidități și implicat fără a fi visceral. Dar dincolo de tonusul general al discursului, de tensiunile sale unificatoare, poezia sa se înscris pe două coordonate principale: **confesiunea** și **contemplația**. Prima conservă și prelungeste un anumit reflex al poeziei feminine, așa irepresibilă nevase de mărturisire, de extensie a unui eu redusibil și determinat, în jurul căruia se nase solicitări multiple: de la cele imediate, prin care bintuie un senzualism volatil, și până la marile adversități. Scenariul acestei poezii este de tip interogativ, ei se sprijină pe întrebări care nu conțin și nici nu provoacă răspunsuri, ci doar le suspendă spre a amplifica neantul: "Cine-mi atreacă în seaca urechii/ cealaltă mirife pe care-l ascult?/ Cine lini cere socoteala/ de câte ori am murit/ aviod grău, părintește aproape/ să nu mor de tot?/ Cine-mi completează enciclopedia/ pretextelor de a rămâne singur? (...)/ Cine? Spuneți-mi, apuniți-mi odată și mie/ Să fie omul acela care stă între noi?/ Omul acela alb, omul meu de hirtie?..." ("Să fie omul acela?"). Poezia, formă simbolică a unei existențe permanente ultragiate, este și o enciclopedie a stărilor subversive. Timpul, singurătatea, nostalgia, tăcerea, conștiința exilului interior, pierderea interlocutorului, indeterminarea spațiului sint tot atâtea forme de puneri în abis și tot atâtea

pretexte de stimulare metafizică. Dar pe nesimțite confesiunea se topește în contemplație și cul vulnerabil își caută locul în perimetrul unui univers labil. Privirea îmbrășează o lume instabilă care se alimentează din propria sa contradicție: "Dar până la tragerea așteptată/ ține ochii închiși/ ține ochii închiși/ întoarce-tocorii vlaguți de trădarea/ în care au fost împinși/ prind-napoi frunzele dezghecate/ stângui, stinger în moarte/ ca spiciele grele, din suma de vint cîntite/ apleacă-ți creștetul întornat peste sînțele/ putredă, sîcitate, care u-a dat rod/ recapitulind chinurile dolci/ ale concerii și luminosul exod/ în apele blînd curgătoare/ (...)" ("Amara minune"). În acest spațiu fragil și discontinuu, în care realul se confruntă cu propria-i reprezentare, singurul factor de echilibru este conștiința actului artistic ca instanță activă și ordonatoare: "Teama degetelor de-a lunea/ pe albul ruginat al paginii/ neputința culpabilă de viață/ de a da tăcerilor toate/ în scriul ființei adunate/ oricît de timid, un glas" ("Zile sterpe"). Chiar dacă această poezie - care oscilează, la nivelul textului, între metafora la vers și poezia-metaforă - nu are încă detașarea gemină a gestului cultural care și asumă performanța și limitele în exclusivă dimensiune a convenției, ea aduce, totuși, în peisajul poeziei românești de astăzi viziunea unei autenticități care confirmă o prezență și certifica o speranță. Așea că poezia tinereilor basarabeni se integrează organic într-o literatură română care timp de cincizeci de ani a fost arbitrar fracturată.

PAVEL SUSARA

FUNDAȚIA SOROS PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ

anunță programul de

Traducere și editare de cărți

- ❖ Programul este destinat sprijinirii editurilor și persoanelor individuale care doresc să traducă sau/și să publice lucrări de valoare, a căror necesitate este resimțită pe piața românească.
- ❖ Lucrările care vor avea prioritate în acordarea sprijinului financiar aparțin următoarelor domenii: științe economice, politice, sociale, albume de artă, monografii, beletristică, medicină. Nu este însă exclus nici un alt domeniu dacă lucrarea este valoroasă și prezintă interes pentru public.
- ❖ Deciziile referitoare la proiectele prezentate sînt luate de un consiliu de specialitate, care se întrunește o dată la două luni. Primul termen limită pentru depunerea dosarelor este 30 martie 1994.

Pentru formulare și informații suplimentare vă invităm să vă adresați la unul din sediile Fundației Soros din:

- ❖ BUCUREȘTI: Calea Victoriei 155, bloc D1, sc. 7, et. 3; tel. (01) 659.07.20; fax: (01) 312.27.45; Mariana Ghioc.
- ❖ TIMIȘOARA: Piața Victoriei 2, cam. 317, cod poștal 1900; tel/fax: (096) 19.08.04; Ilona Mihăieș.
- ❖ IAȘI: Bulevardul Copou 19, CP 1356, of. poștal 6; tel: (098) 14.69.35, 14.72.41; fax: (098) 14.71.00; Maria Scripa.
- ❖ CLUJ: Str. Galaxiei 1A; tel: (095) 15.01.63; fax: (095) 19.71.21; Agnes Fülöp.

VLADIMIR SOCOR

Moldova: Democrația progresează, independența riscă

MOLDOVA - prezentare
 Populația: 4.367.000 locuitori
 Suprafață: 33.700 km²
 Capitala și populația ei: Chișinău, 754.000
 Grupuri etnice majore: moldoveni 65%; ucraineni 14%; ruși 13%; găgăuri 3,5%
 Principala religie: ortodoxie creștină
 Președinte: Mircea Snegur (n. 1940)
 Prim-ministru: Andrei Sangheli (n. 1944)
 Istorie: Teritoriul Republicii Moldova coincide, aproximativ, cu jumătatea de est a Principatului Moldova (1359-1859) și mare parte din el a fost anexat Rusiei în 1812, devenind cunoscut sub numele de Basarabia. Partea sa de sud a devenit din nou parte integrantă din Moldova/România între 1856-1878. Basarabia s-a alăturat României în martie 1918 printr-un act de unire și a fost recunoscută ca parte din România prin Tratatul de la Paris (1920). O Republică Sovietică Socialistă Autonomă Moldova s-a format în Uniunea Sovietică, în cadrul RSS Ucraină, în octombrie 1924; capitala sa era la Balta și mai târziu la Tiraspol. Basarabia a fost unul din acele teritorii anexate de Uniunea Sovietică printr-un protocol secret, atașat la pactul de neagresiune încheiat în 1939 între URSS și Germania. În iunie 1940, Rusia a forțat România să-i cedeze Basarabia, iar în august a anexat o treime din teritoriul ei la RSS Ucraină și a unit restul cu părți ale RSSA Moldova, formând astfel RSS Moldova, cu capitala la Chișinău. România a controlat din nou teritoriul între 1941-1944. RSS Moldova și-a declarat suveranitatea la 23 iunie 1990 și independența la 27 august 1991. Moldova s-a alăturat Comunității Statelor Independente în decembrie 1991, dar Parlamentul nu a ratificat aderarea, iar Guvernul și-a limitat participarea în CSI mai ales în sfera economică.

Economia: Economia Moldovei este preponderent agrară. Printre culturile importante se numără cele de grâu, porumb, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, legume, struguri și alte fructe și tutun. Industria sa este concentrată în special în sectorul alimentar, în producția viticolă și în alte ramuri ale industriei ușoare.

Independența Moldovei s-a confruntat în anul 1993 cu tot mai multe obstacole din partea Moscovei. Federația Rusă a continuat să sprijine "Republica Nistrenă" împotriva Moldovei, în ciuda implicării rebelilor nistreni în insurjecția din octombrie de la Moscova; a condiționat retragerea trupelor rusești din Moldova de soluționarea conflictului nistren, în care era și participant și arbitru; și a folosit presiunea economică pentru a forța intrarea Moldovei în CSI. În ciuda acestor greutăți, Moldova a făcut progrese adoptând o nouă Constituție și alte legi fundamentale, a fost lăudată de comunitatea financiară internațională pentru programele sale de reformă economică și a pregătit să organizeze alegeri pluripartite. Influența României a continuat să scadă, în timp ce partidele care promovau suveranitatea Moldovei au devenit mai puternice.

Conflictul nistren și rolul Rusiei

În 1993, Moldova a continuat să fie singura fostă republică sovietică pusă în fața următoarei combinații de probleme: o revoltă a minorității ruse pe o porțiune a teritoriului său; crearea unui așa-zis stat în stat, sprijinit, economic și politic, de structuri ale puterii din Federația Rusă și întărirea trupelor Federației Ruse staționate ilegal în Moldova. Armata a 14-a a Rusiei, care în 1992 sprijinise direct insurgența împotriva Moldovei, a continuat să acorde ajutor pentru constituirea structurilor de stat ale "Republicii Nistrene" și asistență militară forțelor nistrene. Din ce în ce mai des recunoscută ca o "armată" și net superioară armatei moldovene din punct de vedere al echipamentului și pregătirii, puternica forță nistrenă, dispunând de 8.000 de militari, a ajuns egală numeric cu Armata a 14-a, dublând astfel capacitatea numerică a armatei ruse în Moldova. Încălcând o altă lege internațională, care interzice armatelor recrutate de rezidenți din teritorii străine, Armata a 14-a a continuat să înroleze rezidenți din Moldova (în general

etnici ruși din Transnistria). Deși era ea însăși parte în conflictul nistren, Rusia și-a asumat răspunderea pentru operațiile de "restabilire a păcii", drept pentru care a mai desființat 2.000 de militari în Moldova. Partea rusă domină clar mecanismul tripartit (Rusia - Moldova - Nistru) de control al armistițiului și, de asemenea, împiedică pe membrii misiunii Consiliului de Securitate și Cooperare în Europa (CSCE) din Moldova să inspecteze malul stâng al Nistrului și să participe la întâlnirile Comisiei de Control Mixte care supraveghează încetarea focului.

Reflectând orientarea comunistă a "Republicii Nistrene" și legăturile stricte cu cercurile "roșii-extremiste" din Rusia, luptătorii nistreni au jucat un rol important în revolta din octombrie de la Moscova împotriva președintelui rus Boris Elțin. Implicarea lor a fost recunoscută public de o importantă oficialitate rusă și a fost pe larg comentată de mass-media din Moscova. În schimb, Chișinău a sprijinit verbal democrația rusă și pe Elțin personal. Totuși, după revoltă, guvernul rus s-a grăbit să exonerze de orice vină Tiraspolul și s-a arătat hotărât să continue să lucreze prin intermediul "Republicii Nistrene" la promovarea intereselor Rusiei în zonă.

Convorbirile cu Rusia în legătură cu trupele staționate au ajuns într-un punct mort

Rundele succesive de negocieri bilaterale asupra viitorului trupelor rusești din Moldova au eșuat. În timp ce Chișinău insistă ca ele să fie retrase, Moscova încearcă să definească termenii și condițiile de staționare "temporară" a lor în Moldova și lega retragerea lor completă de rezolvarea politică a conflictului nistren. O astfel de condiționare n-a făcut altceva decât să încurajeze și să răsplătească intransigența Tiraspolului și să promită prelungirea staționării trupelor rusești în Moldova. Partea rusă a insistat și asupra continuării conducerii discuțiilor la nivel bilateral, excluzând prezența reprezentanților CSCE la negocieri, în calitate de observatori, calitate cerută de misiunea CSCE și de Moldova. Această atitudine a obstrucționat eforturile misiunii CSCE de a-și îndeplini mandatul de "facilitare" a retragerii rapide, organizate și complete a trupelor străine din Moldova și nu a respectat CSCE și alte documente internaționale care stipulau o retragere necondiționată.

Atragerea în CSI

Poziția Moldovei în ceea ce privește limitarea participării în CSI doar la sfera economică s-a erodat sub presiunile economice și politice la care a supus-o Rusia. La 1 august, Moscova s-a hotărât să trateze Moldova ca și cum nu ar fi membră a CSI și a impus taxe vamale și accize prohibitive pentru produsele agricole moldovenești, eliminându-le de pe piața rusă și, astfel, lipsind Moldova de posibilitatea de a se aproviziona cu materii prime și petrol. Parlamentul Moldovei a răspuns prin vot, cu 162 la 101, în favoarea ratificării actului prin care Moldova devenea membru CSI, dar voturile "pentru" au fost cu 4 mai puține decât majoritatea absolută necesară. Cu toate acestea, în septembrie, 174 de deputați au semnat un document prin care cereau ratificarea, iar președintele Mircea Snegur a semnat, din partea Moldovei, Tratatul de Uniune Economică a CSI. Mai mult, printr-o renunțare bruscă și neexplicată la refuzul de a participa la o acțiune politică sau la comisiile de coordonare în cadrul CSI, Snegur a mai semnat și documentele prin care Moldova se alătură Comitetului Miniștrilor Afacerilor Externe, Convenției privind drepturile omului din CSI și Convenției asupra liberei circulații a forței de muncă în cadrul CSI. Deoarece s-a instaurat vremea rece, liderii moldoveni au asigurat Moscova că noul parlament (care va fi ales în februarie 1994) va ratifica statutul de membru cu drepturi depline al Moldovei în CSI și că Moldova va semna, de asemenea, Carta CSI - un document pe care conducerea îl descriese mai de mult ca incompatibil cu independența de stat. Ca urmare a acestor garanții, guvernul Rusiei a ridi-

cat tarifele prohibitive, în decembrie, dar a continuat să se răcească o mare parte din cantitățile de petrol cerute de Moldova, în așteptarea ratificării, de către Moldova, a acelor documente. Totuși, în același timp, Guvernul rus a continuat să sprijine "Republica Nistrenă", aprovizionând-o cu petrol în condiții favorabile, acordându-i ajutoare financiare și alte forme de asistență economică.

Influența României continuă să scadă

Relațiile dintre Moldova și România au continuat să se răcească în 1993. Conceptul moldovenesc al existenței a "două state românești", iritant pentru România pentru că stipulează suveranitatea unui stat moldovenesc separat, a fost înlocuit de Chișinău în 1993, odată cu adoptarea de către Parlamentul Moldovei a unei definiții a acestora mai degrabă ca stat multiethnic decât ca stat românesc, risicând astfel o îndepărtare mai pronunțată față de România. Înelungatele negocieri asupra unui tratat bilateral nu au progresat deloc deoarece Bucureștiul a propus un "tratat de fraternitate și integrare" care menționa unirea ca scop îndepărtat, în timp ce Chișinău dorea un tratat care să se conformeze strict cu legislația internațională și fără elemente speciale. Comerțul bilateral a rămas nesemnificativ, schimburile culturale au scăzut în comparație cu anul precedent, iar discursurile politice din România au reflectat o frustrare crescândă și nerăbdare față de refuzul Moldovei de a accepta unirea. La Chișinău, partidele politice pro-românești, în special cea ce a mai rămas din Frontul Popular și Congresul Intelectualilor, au pierdut tot mai mult teren; și chiar și ele au subscris părerii generale de la Chișinău, că a susține deschis o platformă pro-românească înseamnă să atragi riscul de "a deveni un cadavru politic".

Traducere de ADRIANA TUDOR după RFE/RL RESEARCH REPORT

Editura CLAVIS

excută la prețuri convenabile
 cărți de vizită, foi antet, pliante, cataloage,
 afișe, postere, fair-para, felicitări,
 formulare tipizate etc.
 Adresa: Calea Victoriei 120,
 tel 614.17.76, tel/fax 311.22.08

Gabriela Adamesteanu (redactor-șef), Rodica Palade (redactor-șef adjuncț), Andrei Cornea (redactor-șef adjuncț), Dan Perjovschi (director artistic), Oana Armeanu (actualitate socială), Horațiu Pepine, Marian Chiriac, Raluca Stroe-Brumaru (actualitate politică), Florina Popa (șef departament economic), Cornelia Niculae (contabil), Radu Dobânda (corectură), Gina Marin (fotoreporter, secretariat), Mircea Ionescu (șef serviciu difuzare), Ioan Conșor, Mihnea Chișiu, Ovidiu Neacșu (difuzare), Flori Sava (publicitate). Rubrici permanente: Tin Serbănescu (comentarii politice), The Serbănescu (comentarii economice), H.-R. Patapievici (eseu). Correspondenți interni: Ioan Muslea (Cluj), Cristian Voicu (Craiova). Correspondenți externi: Adrian Nicolescu (Milano), William Totok (Berlin), Ion Miron Damiani (Paris).
 Responsabil de număr: Oana Armeanu
 Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Tel. 614.17.76, Tel/fax 311.22.08

Tipărit la
 "TIPOREX" SA
 Calea Plevnei 114
 Tehnoredactare
 computerizată
 Adrian Ballag,
 Alexandru Crip
 Revista "22"

ISSN-1220-5761